

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2560

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

MEXAY TORNKHAM

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.จิระชัย ยมเกิด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.ปานแพร เขาวนประยูร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.วินิตรา ลีละพัฒนา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.กীরติ ตระการศิริวานิช)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขกแขวง คำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ชื่อผู้เขียน	Mr.Mexay Tornkham
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.จิระชัย ยมเกิด

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว 2) ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว 3) เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกับการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยพื้นที่ศึกษาคือ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (evaluation of natural tourism site potential) ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาประเทศไทย ในส่วนการเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก นั้น ผู้วิจัยได้ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (focus group discussion)

ผลการวิจัยพบว่า 1) เมืองท่าแขกเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศลาว มีที่ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศ ซึ่งห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ลงมาทางทิศใต้ 350 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูนที่ประกอบเป็นภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีถ้ำน้ำผาและแม่น้ำที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก กิจกรรมส่วนใหญ่ได้แก่ การเที่ยวชมถ้ำ ปีนผา เดินป่าศึกษาธรรมชาติ เที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ปั่นจักรยานเที่ยวชมธรรมชาติ

2) ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขกแขวงคำม่วน พบว่าปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาตรฐานสูง รองลงมาปัจจัยด้านการบริหารจัดการและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาตรฐานปานกลาง ภาพรวมของผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้ง 5 ด้าน ในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว อยู่ในระดับมาตรฐานปานกลาง

3) ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1-2 และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า แนวทางในการพัฒนา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการ อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความกลมกลืนกับ บรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยว 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดการคมนาคมและการจราจร โดยกำหนดพื้นที่จอดรถของ นักท่องเที่ยว เพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการสัญจรภายในแหล่งท่องเที่ยว 3) แนว ทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มี ความชัดเจน และจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พร้อมทั้ง มีบุคลากรที่คอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว 4) แนวทางการพัฒนาด้านความปลอดภัย ควรมีการกำหนด กฎระเบียบหรือข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น เพื่อรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 5) แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวและมีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ : แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนาศักยภาพ

Title	POTENTIAL DEVELOPMENT FOR NATURAL ATTRACTION TOURISM IN THAKHEK DISTRICT, KHAMMOUNE PROVINCE, LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC
Author	Mr.Mexay Tornkham
Degree	Master of Arts in Tourism Development
Advisor Committee Chairperson	Dr. Jirachai Yomkerd

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to explore: context of tourism and potential natural attraction tourism in Thakhek district, Khammoun province, Lao PDR; 2) potential assessment of natural attraction tourism in Thakhek District, Khammoun province Lao PDR; and 3) guidelines for potential development of natural attraction tourism in Thakek district, Khammoun province, Lao PDR. This research was a qualitative and survey research conducted in Thakhek district, Khammoune province, Lao PDR with respondents consisting of tourism experts, representative from local government and non-government sectors. Data were analyzed by using Evaluation of Natural Tourism Site Potential of Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports, Thailand. The offered guidelines for potential development of natural attraction tourism in Thakek district was used obtained by focus group discussion.

Results of the study were as follows: 1) Thakek district was one of the important natural attraction tourism in Lao PDR, from Vientiane Capital 350 kilometers to the south. Its geographical context was full of limestone mountain with stunning view, cave cliffs and rivers. Activities included sightseeing cave visiting, rock climbing, natural study tour, community lifestyle tour, and cycling tour.

2) Natural resources for tourism, facilities, and environmental preservation were high potential level, and followed by management of natural attraction tourism and participation of community were at a moderate potential level. The overview of

natural attraction tourism in Thakhek district, Khammoun province, Lao PDR were found at a moderate potential level.

Findings showed that potential development guidelines for natural attraction tourism in Thakek district, Khammoun province Laos PDR consisted of 5 sections 1) Potential development guideline for natural resources. Representatives from the local government and non-government sectors should promote tourism that conserve tourism resource and improve tourism facilities. 2) Potential development guidelines for accessibility. Representatives from local government and non-government sectors should manage transportation and traffic and determine the parking space for tourists to control of loss in the tourist attraction. 3) Potential development guidelines for facilities. Representatives from the local government and non-government sectors should make signs in tourist attractions clearly and provide the tourism center with staff to provide information and facilities to tourists. 4) Potential development guidelines for security and safety. Representatives from the local government and non-government sectors should set rule or regulations in another tourist attractions to protect tourists. 5) Potential development guidelines for community participation. Representative from the local government and non-government sectors should promote the community for maintaining the natural resources in the natural attractions and there is a representative of the community in tourism planning or management of tourism destinations.

Keywords: potential development, natural attraction tourism

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของประธานกรรมการที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. จิระชัย ยมเกิด ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดูแลเอาใจใส่ ทุ่มเวลาในการให้คำแนะนำและช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ยังเกิดจากความอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ประกอบด้วย อาจารย์ ดร. ปานแพร เซาว์นประยูร และอาจารย์ ดร. วินิตรา สีสพัฒนา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศไทย-ลาว Thailand International Cooperation Agency (TICA) ที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษามาเป็นอย่างดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุวรรณเขตที่ข้าพเจ้าสังกัดอยู่ ซึ่งให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าได้มาศึกษาเรียนรู้วิชาการต่างๆ โดยเฉพาะที่ขาดไม่ได้ต้องขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตลาวประจำกรุงเทพมหานครแห่งราชอาณาจักรไทย ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาในหลายๆ ด้าน และขอขอบคุณแต่ครัวเรือนของข้าพเจ้าที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคาม่วนทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนและรุ่นพี่นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว ที่คอยให้กำลังใจ คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาตลอดเหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ให้โอกาสในการศึกษาให้ข้าพเจ้าทำให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

Mexay Tornkham

ตุลาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1	1
ปัญหาการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2	7
แนวคิดการท่องเที่ยว	7
แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว	12
แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	15
แนวคิดการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	20
แนวคิดการมีส่วนร่วม	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทสรุป.....	44
กรอบแนวคิดการวิจัย	45
บทที่ 3	46

สถานที่ในการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การทดสอบเครื่องมือ	49
วิธีรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 4	51
ส่วนที่ 1 บริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน	51
ส่วนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน	51
ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ...	51
บทที่ 5	88
สรุปผลการวิจัย.....	88
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก แบบสอบถามประกอบวิทยานิพนธ์.....	105
ภาคผนวก ข ผลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบประเมิน	114
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	118
ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 มิติและดัชนีชี้วัดคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว.....	29
2 ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	66
3 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยว.....	67
4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ.....	69
5 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านการบริหารจัดการ.....	70
6 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	72
7 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	73
8 ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม.....	75
9 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม.....	76
10 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	79
11 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	79
12 ผลการวิเคราะห์ตารางความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมือง ท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว.....	81
13 สรุปผลการประเมินศักยภาพจากค่าน้ำหนักที่คำนวณได้ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน.....	82

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ปัจจัยหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	14
2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ.....	35
3 กรอบแนวคิด	45
4 แผนที่ประเทศลาวและที่ตั้งเมืองท่าแขก.....	52
5 แผนที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก	53
6 กราฟอุณหภูมิเฉลี่ยแต่ละเดือนรอบปีในเมืองท่าแขก.....	54
7 ถ้ำเชียงเคียบ	56
8 ท่าฝร้ง.....	57
9 ที่ปีนเขา Rock climbing (ซ้าย) Green climber home (ขวา)	57
10 ถ้ำพะยาอิน.....	58
11 ถ้ำนางแอ่น	58
12 ถ้ำพระหนองปลาผา	59
13 แผนที่ถ้ำผาเชื่อม	60
14 ถ้ำผาเชื่อม.....	60
15 หนองเทาบริเวณถ้ำผาเชื่อม.....	60
16 สินค้าที่ระลึกจากชุมชนและรากไม้สมุนไพร	87

บทที่ 1

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของโลก และเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นอุตสาหกรรมหลักในระบบเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอยู่ในอันดับที่หนึ่งถึงสิบของการพัฒนาในหลายประเทศ อาจกล่าวได้ว่ายังมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นเท่าไรก็จะเป็นการกระตุ้นให้คนมีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้นและมีการเดินทางมากขึ้นไปตามด้วย โดยเฉพาะในหลายประเทศที่ได้มีการปรับปรุงการคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวกมากขึ้นก็ยิ่งทำให้คนเกิดการเดินทางท่องเที่ยวขยายวงกว้างออกไปด้วย การท่องเที่ยวมีวิวัฒนาการเข้าสู่ยุคแห่งโลกาภิวัตน์และสารสนเทศขั้นสูง นักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่พัก ร้านอาหารและการคมนาคมขนส่งต่างๆได้ด้วยตนเองโดยผ่านช่องทางสื่อสารที่เรียกกันว่าอินเทอร์เน็ตที่นับวันยิ่งครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น (กรมพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย, 2558: 3)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยศักยภาพทางการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิตการแต่งกายและประวัติศาสตร์มาตั้งแต่โบราณที่มีความดึงดูดในการเป็นเอกลักษณ์ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยและเป็นปัจจัยสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจํานวนมหาศาลนับว่าเป็นอันดับที่สองรองจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ซึ่งเห็นได้จากจํานวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวยังประเทศไทย โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2557 พบว่านักท่องเที่ยวมีจํานวน 4,158,719 คน ต่อมาปี พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวจํานวน 4,684,429 คน โดยเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 10-13 ต่อปีและจนถึงปี พ.ศ. 2559 มีนักท่องเที่ยวจํานวน 4,239,047 คน ซึ่งสร้างรายได้จํานวนเฉลี่ย 724,191,957 ดอลลาร์สหรัฐ โดยเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 4.78 ต่อปี จึงส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศ สปป.ลาว มีอัตราโตสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดีและก่อให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนและเป็นเป้าหมายด้านการตลาดการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆและคาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2560 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นจํานวน 4,846,426 สร้างรายได้จํานวนเฉลี่ย 842,399,876 ดอลลาร์สหรัฐ (กรมพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย, 2559: 5)

ศักยภาพที่มีคุณภาพความสวยงามและความหลากหลายของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (natural attractions) อันได้แก่ น้ำตก ภูเขาและชมสัตว์ป่า รวมถึงการอนุรักษ์พืชพรรณธรรมชาติเป็นต้น ในทำนองเดียวกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ใช้ทรัพยากร

ธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นการลงทุนในการดำเนินการ เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวและเพื่อเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างรายได้โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ตามมาและอีกประการหนึ่งคือ การแข่งขันการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไทย ประเทศเวียดนาม ประเทศ สปป.ลาว จำเป็นต้องมีการทบทวนและมีการกำหนดการวางแผนนโยบายที่เหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้ประชาชนคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเทศ สปป.ลาว ได้รับการยอมรับและกล่าวขานในเรื่องความงดงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและน้ำใจของคนลาว สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเด่นและเป็นภาพลักษณ์ของประเทศลาวตลอดมา และมุมมองเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงและกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการเดินทางไปท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ปัญหาการวิจัย

เมืองท่าแขก (Thakhek District) เป็นเมืองหนึ่งในแขวงคำม่วนที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเที่ยวมากเป็นอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับหลายๆ เมืองในประเทศลาว เมืองท่าแขกเป็นเมืองศูนย์กลางของแขวงคำม่วนที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การดำรงชีวิตของประชาชนและมีทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามมีภูเขาที่สลับซับซ้อนและปกคลุมไปด้วยป่าไม้ไม่น้อยใหญ่นานาชนิด พร้อมมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรมและด้านประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงหลายแหล่ง เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำนางแอ่น ถ้ำพระจันทร์ ถ้ำพระยาอิน ถ้ำเชียงเลียบ ถ้ำพระหนองปลา ชุนน้ำโดน ท่าฝรั่ง แหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ วัดพระธาตุสี่โคตรตบอง กำแพงยักษ์ภูคันทนา หอพิพิธภัณฑ์ท่าแขกและแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ ตึกแถวสถาปัตยกรรมฝรั่งเศส เส้นทางโฮจิมินห์ ทางรถไฟเก่าแก่ประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อีกหลายแหล่ง ซึ่งในแต่ละวันสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเมืองท่าแขกได้จากข้อมูลสถิติของกระทรวงแถลง ข่าววัฒนธรรม (Ministry of information, culture and tourism, Lao PDR, 2559: 6) พบว่าในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่าแขก จำนวน 160,882 คน (เพิ่มขึ้นจากจำนวน 154,851 คนในปี พ.ศ. 2557) สามารถนำรายได้เข้าเมืองนี้โดยเฉลี่ยรวมเป็นเงินประมาณ 39 ล้านบาทหรือสหรัฐต่อปี (เพิ่มขึ้นจาก 5.7 ล้านบาทหรือสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2557) สำหรับสถานการณ์ด้านพักรวมพบว่า จำนวนห้องพักมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 91 ห้องโดยอัตราการ

เข้าพักเฉลี่ยโดยมีแนวโน้มการเติบโตอยู่ที่ 60.1 เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 13.48 และนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยในสถานพักแรม 2.12 วันจากตัวเลขดังกล่าว จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวในเมืองท่าแขก มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ก็เป็นที่แน่นอนว่า จะต้องมีการใช้ทรัพยากรสำหรับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว จะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่น่าสนใจอยู่เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่จากการศึกษาในพื้นที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น เส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวพบความยุ่งยากโดยเฉพาะอยู่ในช่วงฤดูฝน เนื่องจากเป็นทางดินแดงทำให้เส้นทางลื่น ป้ายสื่อความหมายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีความชัดเจน สถานที่จอดรถยังไม่เพียงพอ ห้องน้ำสำหรับไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ดีเท่าที่ควร การทิ้งขยะไม่เป็นที่ตามแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงผลกระทบต่างๆ เช่น ผลกระทบทางด้านกายภาพและสภาวะแวดล้อมที่เริ่มเสื่อมโทรมลง ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ จะมีความรุนแรงและเห็นได้ชัดเจนในบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน โดยที่มาของผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากจะมีสาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวแล้วการดำเนินธุรกิจต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นเองก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบด้วยเช่นกัน ชุมชนในพื้นที่ยังขาดประสบการณ์ ขาดความรู้และความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการอย่างถูกต้องและอีกอย่างทางภาครัฐยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทำให้การกำหนดแนวทางเป็นเพียงแนวทางของภาครัฐเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริงของคนในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่สนใจที่จะรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้คงอยู่ซึ่งถ้าหากไม่คำนึงถึงผลกระทบด้านลบที่มีต่อทรัพยากรของพื้นที่แล้วก็อาจจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมลงได้

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวของตนสามารถที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้และเป็นที่น่าประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว
2. เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว คาดว่าจะมีประโยชน์ในด้านวิชาการและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ดังนี้

ระดับนโยบาย

1. เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน สามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการทำแผนและกำหนดนโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานที่ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป
2. เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วนมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและได้ทราบถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก

ระดับปฏิบัติการ

1. ชุมชนในพื้นที่เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่
2. ผู้ใหญ่บ้านผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน
3. คนภายในชุมชนจะได้ทราบถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวของเมืองท่าแขก แขวงคำม่วนประเทศลาว

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ภายใน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสองคอน (Songkhon village) บ้านพิน (Phine village) และบ้านนาข้างช้าง (Nakhanxang village)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาบริบทพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วนเพื่อเป็นการประเมินศักยภาพและเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2559–กรกฎาคม 2560 รวมเป็นระยะเวลา 12 เดือน

นิยามศัพท์

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (natural attraction) หมายถึงสถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจจะเป็นความงามตามสภาพธรรมชาติความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สัตว์หายากและภูมิศาสตร์ อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (special environmental features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557: 2)

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงการจัดเตรียมรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านธรรมชาติด้านวัฒนธรรมเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหรือเป็นจุดพักของนักท่องเที่ยว (อิสริย์ จันทร์เรือง, 2553: 7)

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีการพัฒนาทั้งด้านด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นไปพร้อมๆ กันไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว (ธัญญ์กมล ทองตีฆา, 2550: 4)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง ความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงหรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

บริบทการท่องเที่ยว หมายถึง สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ได้แก่ สภาพกายภาพที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสภาพอากาศและความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว

เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน หมายถึงสถานที่ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา โดยครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภายใน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านสองคอน (Songkhone village) บ้านพิน (Phine village) และ บ้านนาข้างช้าง (Nakhanxang village)

บทที่ 2 การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นบรรทัดฐานและสามารถดำเนินการวิจัยได้ถูกต้อง ครบคลุมในทุกประเด็นเนื้อหาโดยผู้วิจัยได้นำเสนอหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดการท่องเที่ยว
2. แนวคิดการจัดการท่องเที่ยว
3. แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
4. แนวคิดการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
5. แนวคิดการมีส่วนร่วม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

นักวิชาการและหน่วยงานต่างๆได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้หลายลักษณะดังนี้ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 1993) แห่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมายของ “การท่องเที่ยว” หมายถึงการเดินทางใดๆก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นการเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำไปยังสถานที่อื่นๆ
2. การเดินทางนั้นผู้เดินทาง เดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ
3. การเดินทางที่เป็นวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ซึ่งความหมายดังกล่าว ได้กำหนดขึ้นในปี (1993) ในการประชุม ว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้นำไปพิจารณาให้เกิดความเข้าใจร่วมกันมีมาตรฐานเดียวกันและเพื่อนำไปรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเอาไว้ว่า คือการเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียดแสวงหาประสบการณ์ใหม่โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราวผู้เดินทางต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทางเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจแต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

กฎหมายการท่องเที่ยวประเทศลาว (2548: 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวคือ การเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปท้องถิ่นอื่นหรือประเทศอื่น เพื่อการเยี่ยมชมการเที่ยวชมการพักผ่อนการรำเริงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการกีฬาการส่งเสริมสุขภาพการศึกษาค้นคว้าการประชุม ฯลฯ โดยไม่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ในรูปแบบต่างๆ

Coltman (1989: 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวหมายถึงความสัมพันธ์ ซึ่งเกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้อง ซึ่งกันระหว่างนักท่องเที่ยวผู้จัดบริการด้านการท่องเที่ยวหน่วยงานของรัฐบาลในท้องถิ่นและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวความเกี่ยวพันขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวการท่องเที่ยวเป็นผลรวมของกิจกรรมที่เกิดจากการผสมผสานในการให้บริการต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวเกิดจากหน่วยงานของรัฐบาล เช่น ระบบการคมนาคมการสื่อสารระบบความปลอดภัย ฯลฯ การบริการของเอกชน เช่น การจัดที่พักร้านอาหารรายขายของที่ระลึกการจัดนำเที่ยวหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และประการสุดท้ายคือการต้อนรับด้วยไมตรีจิตของประชาชนในท้องถิ่นอันเป็นแหล่งท่องเที่ยว

Holloway (1983: 3) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวคือการที่คนเดินทางออกจากที่พักหรือที่ทำงานไปยังสถานที่อื่นๆ ในระยะเวลาสั้นและคนเหล่านี้จะทำกิจกรรมต่างๆระหว่างพักอาศัยชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยววัตถุประสงค์ของการเดินทางต้องการไปเยี่ยมชมภูมิทัศน์หรือท่องเที่ยว

Mill (1990: 359) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจการบริการและการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

Weaver และคณะ (2000: 335) กล่าวว่า การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราวระยะสั้น เพื่อไปเยี่ยมชมภูมิทัศน์หรือวัตถุประสงค์อื่นๆทางด้านการท่องเที่ยว เช่น พักผ่อนการกีฬาการประชุมสัมมนา เป็นต้น

จากความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางจากที่พักไปยังสถานที่ต่างๆเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเยี่ยมชมภูมิทัศน์ ประสพการณ์ใหม่หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ โดยมีอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การใช้บริการที่พัก ร้านอาหารหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ แต่มิใช่การเดินทางเพื่อประกอบอาชีพแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

สิริรัตน์ นาคแป้น (2559: 9) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวเกิดจากสาเหตุ 3 ประการใหญ่ๆ คือ

1. เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนานและพักผ่อน เป็นการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ต้องการความเพลิดเพลินสนุกสนานรื่นเริง อาทิ เช่น การเดินทางไปอาบแดดชายหาดทะเล การเดินทางไปเล่นน้ำตก การเดินทางไปสวนสนุก เป็นต้น
2. เพื่อธุรกิจ เป็นการเดินทางที่ควบคู่ไปกับการทำงานแต่ไม่มีวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้จากสถานที่ที่ไปท่องเที่ยววนั้น รวมถึงการเดินทางเพื่อประชุมสัมมนาท่องเที่ยว เพื่อเป็นรางวัลและจัดนิทรรศการ เช่น การเดินทางไปประชุมเกี่ยวกับวาระต่างๆ การเดินทางไปร่วมงานจัดแสดงสินค้า การเดินทางไปสำรวจตลาด เป็นต้น
3. เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะที่นอกเหนือจากการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ 2 ประการข้างต้น เช่น การเดินทางไปศึกษาธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม การเดินทางไปเผยแพร่ศาสนา การเดินทางไปรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น

ในทำนองเดียวกันกับ สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 19-20) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เพื่อชมทิวทัศน์วัฒนธรรมประเพณีชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆหรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อเปลี่ยนสถานที่พักอาศัย ฯลฯ ซึ่งการท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจของสถานที่แต่ละแห่ง
2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนเป็นการใช้เวลาว่าง เพื่อการพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจจรรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่สามารถทำได้

สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบสะดวกสบายอากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาศีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะ หรือการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวประเภทนี้ มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย การท่องเที่ยวประเภทนี้ คือ สถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อดูนก ตกปลา หรือส่องสัตว์ เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจการประชุมและสัมมนา ซึ่งผู้ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่เป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรมและระบบคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อศึกษาดูงานหรือวิจัยหรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยและจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานับเดือนการท่องเที่ยวประเภทนี้ รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วยจัดได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอีกอย่างหนึ่ง

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวของคนเรานั้น แตกต่างกันไปตามโอกาสและความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งก็มีอยู่ด้วยกันหลายเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว จัดเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ใหญ่ที่สุด ที่มีองค์ประกอบเป็นอุตสาหกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อมจำนวนมาก กุลวดี ละม้ายจิน (2552: 5-6) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 5 ประการ หรือเรียกว่า 5As ดังนี้

1. ความดึงดูดใจ (attraction) หมายถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตาชวนใจมีเสน่ห์เฉพาะตัวอันมีสาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก แม่น้ำหรือทะเล รวมทั้งปลาชนิดต่างๆ หรือความงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดวาอารามโบราณสถานที่และสิ่งเก่าแก่ต่างๆ

2. ความสามารถในการเข้าถึง (accessibility) หมายถึงการที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวหากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายและใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (amenity) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ

4. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (accommodation) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวขึ้นสิ่งทีนักท่องเที่ยวมีความต้องการคือ ที่พักแรม เช่น โรงแรม resort homestay เป็นต้น เนื่องจากการเดินทางไปท่องเที่ยวขึ้น บางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (activity) หมายถึง กิจกรรมที่สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างความประทับใจให้มีความซาบซึ้งในธรรมชาติศิลปวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปเช่น กิจกรรมการเดินทางป่าการล่องแก่ง การพายเรือ การขี่จักรยาน การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ เป็นการอำนวยความสะดวกต่างๆภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ด้านที่พัก ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านกิจกรรม เป็นต้น

แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวหมายถึงการกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริงรวมทั้งข้อจำกัดต่างๆของสังคมและสภาพแวดล้อมการกำหนดแนวทางมาตรการและแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้ว การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางและประสบความล้มเหลว ซึ่งองค์กร UNESCO (2004: 24) ได้กล่าวถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวในหลวงพระบางได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ว่าการวางแผนและการจัดการเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าหากประเทศต้องการที่จะประสบความสำเร็จ การขาดการวางแผนที่ดีในการก่อสร้าง การโฆษณา การลงทุนก็จะไม่สามารถนำไปสู่ผลประโยชน์ได้ การขาดการบริหารที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาวะการณ์ควบคุมในอนาคต ไม่ใช่แต่เพียงการวางแผนและการจัดการอย่างเดียวเท่านั้นว่าเป็นสิ่งสำคัญ แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการต่างๆเหล่านี้ก็มีความสำคัญเช่นกัน ชุมชนในหลวงพระบางจะต้องได้รับรู้ในรายละเอียดและได้รับโอกาสเพื่อร่วมกันวางแผนและกระบวนการจัดการ

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบ เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจสังคมและความงามทางสุนทรียภาพมีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและยาวนาน โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่ง บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 5) ได้กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม-สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในขณะเดียวกัน ก็ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ในการทำงานเดียวกันกับ ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547: 15) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลกไว้ว่า

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (using resource sustainable) หมายถึงมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพใช้อย่างประหยัด คำนึงถึงต้นทุนด้านคุณค่าและคุณภาพของธรรมชาติ และต้นทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย (reducing over-consumption and waste) การร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้องจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน หรือใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก

3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม-วัฒนธรรม (maintain diversity) ต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยวโดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการเพิ่มคุณค่า และมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานมากขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4. ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว (integrating tourism into planning) การประสานแผนการพัฒนา กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาแขวง แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพ

5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (supporting local economy) การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยว เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (involving local communities) มีการร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม โดยเข้าเป็นหน่วยงานร่วมจัดร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา ร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว ร่วมประเมินผลการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการ

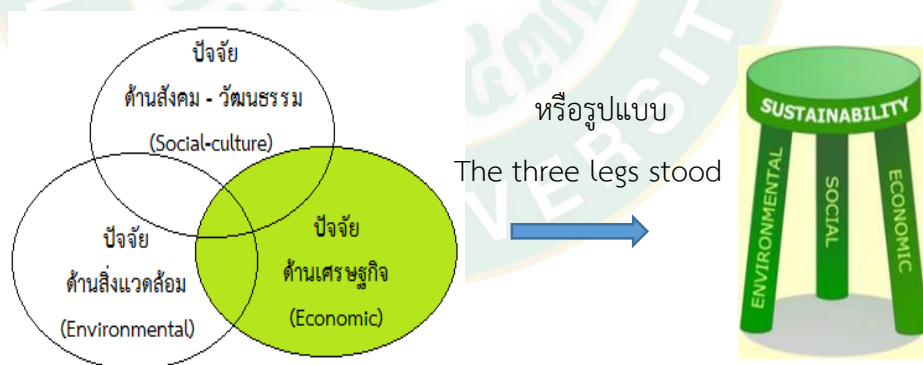
7. จัดประชุมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (consulting stakeholders and the public) ต้องมีการประสานกับพหุภาคี ได้แก่ ชุมชนหรือประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือในการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยวการประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

8. การพัฒนาบุคลากร (training staff) การให้ความรู้การฝึกอบรมการส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้มีแนวคิดและมีวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กรและช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

9. การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (marketing tourism responsibly) มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการบริการการขายให้พร้อมมีเพียงพอ ต่อการเผยแพร่ซึ่งอาจจัดทำในรูปสื่อที่คนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ

10. ประเมินผลตรวจสอบและวิจัย (undertaking research) การช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่า รวมถึงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบและการศึกษาวิจัย เพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องเนื่องกันนี้ Adams (2006: 8) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงปัจจัยหลัก 3 ประการหรือ 3 มิติ (dimensions) หรือเรียกว่า SEE model ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม-วัฒนธรรม (social cultural) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (economic) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (environmental) ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ปัจจัยหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ที่มา <http://www.ecotourspportugal.com/sustainable-tourism.aspx>

1. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรงควรมีการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพและบริการด้านการท่องเที่ยว

2. ปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรมการรักษารากฐานวัฒนธรรมให้คงอยู่โดยการอนุรักษ์ บำรุงรักษา เพื่อจะสามารถใช้เป็นวัตถุดิบหรือต้นทุนของการท่องเที่ยว เช่น โบราณสถานงานประเพณี เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวลาวและชาวต่างชาติ

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบกับการท่องเที่ยวกล่าวคือ หากเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น ความสามารถในการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตในธุรกิจท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปแล้วการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึงการกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบระมัดระวังเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจสังคมและการให้ความรู้ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวการเอาใจใส่ดูแลจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยมีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและยาวนาน โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

นักวิชาการหลายๆ ท่านได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้หลายลักษณะ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 229) ได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึงสถานที่ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะแก่ง น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่ เขตสงวนพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ ปะการัง ธรรมชาติใต้ทะเลและซากดึกดำบรรพ์ ฯลฯ ที่เปิดให้สาธารณชนเข้าไปใช้สถานที่ เพื่อการท่องเที่ยวโดยสถานที่เหล่านั้น อาจอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเป็นเจ้าของก็ได้

วรรณมา วงษ์วานิช (2539: 56) ได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีลักษณะเด่น สวยงามแปลกและมีคุณค่าในการที่จะเข้าไปท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือศึกษาหาความรู้ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก เกาะ ถ้ำและชายทะเล เป็นต้น

ยุพดี เสตพรรณ (2543: 254) ได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึง ป่าเขาลำเนาไพรอันมีสัตว์ป่านานาชนิดและมีพรรณไม้หลากหลายมีภูเขาให้ปีนป่ายมีน้ำตกชุ่มฉ่ำใจ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวบริเวณหาดทรายชายทะเลแหล่งปะการังเกาะแก่งทั้งหลาย เป็นต้น

นิคม จารุมณี (2536: 58) ได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

จากการรวบรวมบทสรุปของนักวิชาการดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ประกอบไปด้วย ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ทะเล เขตอุทยานแห่งชาติและเขตห้ามล่าสัตว์ล ฯลฯ ที่เปิดให้สาธารณชนเข้าชมไปใช้สถานที่ เพื่อการท่องเที่ยว โดยสถานที่เหล่านั้น จะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนเป็นเจ้าของก็ได้

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

นักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้หลายลักษณะ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557: 76-79) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประเภทน้ำตก น้ำตกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวท้องถิ่นและจากสภาพความเจริญที่กระจายตัวไปยังพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งการขยายตัวของสังคมเมืองทำให้ความต้องการท่องเที่ยวประเภทนี้มีมากขึ้น นักท่องเที่ยวส่วนมากมาเป็นกลุ่มใหญ่และมักเป็นการท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ

2. ประเภทถ้ำ ถ้ำเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากมักเป็นเพียงจุดแวะหรือจุดท่องเที่ยวในระยะสั้นหรืออาจจะอยู่ใกล้ที่พักหรือใกล้แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ดังนั้น การท่องเที่ยวถ้ำจึงถือได้ว่ามีขอบเขตค่อนข้างจำกัด การขึ้นชมกับธรรมชาติภายในถ้ำ เช่น หินงอก หินย้อย เป็นต้น การจัดบริเวณให้ร่มรื่นเป็นการเพิ่มเสน่ห์อย่างหนึ่งการให้บริการต่างๆ ต่อการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้คนได้ทราบถึงเสน่ห์ของถ้ำ

3. ประเภทเนินเขา พื้นที่บริเวณภูเขานับเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยว สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากตามลักษณะทางภูมิศาสตร์พื้นที่ภูเขาจะเป็น บริเวณที่พื้นผิวของโลกมีระดับสูง-ต่ำ แตกต่างกันอย่างมาก เช่น ภูเขา หน้าผา แอ่งน้ำ น้ำตก ลำธารและ ถ้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ บริเวณภูเขาส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยความหลากหลายทางพันธุ์ไม้และสัตว์ ป่านานาชนิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองทำให้บริเวณภูเขาเกิดทัศนียภาพและบรรยากาศที่สวยงามน่าตื่นตาตื่นใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

4. ประเภททะเล ชายทะเลเป็นบริเวณที่มีคุณค่าต่อมนุษย์ เป็นแหล่งอาหารเป็นที่ขนถ่ายสินค้าและเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันกิจกรรมที่ทำรายได้มากมายให้ทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล เช่น หาดชาย ชายทะเล เกาะแก่ง หินผา ปะการัง เป็นต้น

ในทำนองเดียวกันกับ ยุพดี เสตพรธณ (2543a: 288) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สรุปได้ดังนี้

1. ภูเขา น้ำตก ลำธาร
2. ทะเล หาดชาย หาดหิน ทะเลสาบ
3. เกาะ แก่ง
4. น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน
5. เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์
6. อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกชชาติ
7. เชื้อนอ่างเก็บน้ำ
8. แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)
9. ปะการังและธรรมชาติใต้ทะเล

ในส่วนของ นิคม จารุมณี (2536: 58-61) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอาจแบ่งออกเป็น คือ

1. ภูมิอากาศ เช่น แสงแดดและฟองคลื่นสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ชายหาดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแสงแดดมักเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น ชายหาดภูเก็ต ชายหาดในฮาวาย เป็นต้น
2. ทัศนียภาพที่สวยงามแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น บริเวณภูเขาสูง เช่น เทือกเขาแอลป์หรือเทือกเขาร็อกกีในอเมริกา เป็นต้น

3. สัตว์ป่า เป็นส่วนหนึ่งของความมั่งคั่งทางธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก เช่น แหล่งอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือวนอุทยานแห่งชาติแบบป่าเปิดในแอฟริกา หรือชมชีวิตสัตว์ป่าในนาชนิดในบริเวณลุ่มแม่น้ำอเมซอนในบราซิล เป็นต้น

จากการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีหลากหลายแหล่ง เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ ทะเลชายหาดและถ้ำ เกาะแก่งน้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) ปะการัง และธรรมชาติใต้ทะเล เป็นต้น

สภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

นักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติไว้หลายลักษณะ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

กวี วรกวิน (2545: 1-21) ได้กล่าวถึงสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในประเทศไทย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแต่ละภูมิภาค ได้กล่าวถึงประเด็นต่อไปนี้

1. ที่ตั้งโดยได้กล่าวถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งสัมพันธ์และที่ตั้งทางเขตการปกครอง
2. จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว โดยได้กล่าวถึงภูมิทัศน์ทางธรรมชาติภูมิอากาศพืชพรรณธรรมชาติและสัตว์ป่า
3. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกได้กล่าวถึงการคมนาคม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่พักแรม สาธารณูปโภค ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

พุทธชาติ ละอองมณี (2544: 46-63) ได้กล่าวถึงสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา โดยแต่ละแห่งได้กล่าวถึงประเด็นต่อไปนี้

1. ที่ตั้งโดยได้กล่าวถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งสัมพันธ์ที่ตั้งเขตการปกครองและประวัติความเป็นมา
2. สภาพแหล่งท่องเที่ยวได้กล่าวถึงป่าไม้ สัตว์ป่าและจุดเด่นที่น่าสนใจ
3. สภาพการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกได้กล่าวถึงการคมนาคมสถานที่จอดรถ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม มัคคุเทศก์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

เพ็ญศรี บิสนุม (2542: 40-41) ได้กล่าวถึงสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางทะเลของจังหวัดสตูล โดยได้กล่าวถึงประเด็นต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง ได้กล่าวถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งสัมพันธ์ ที่ตั้งเขตการปกครอง
2. สภาพทั่วไป ได้กล่าวถึงสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ พืชพรรณและป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ
3. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกได้กล่าวถึง ด้านการคมนาคมการบริการด้านที่พักแรมการบริการอาหารและเครื่องดื่มการบริการนำเที่ยวการบริการอื่นๆ เช่น ด้านความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินร้านขายของที่ระลึกสินค้าพื้นเมืองการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการบริการสถานที่จอดรถ การบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

จากการรวบรวมทรรศนะของนักวิชาการและหน่วยงานดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประกอบด้วยจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวและการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557: 90) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวว่า เป็นสิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนานเพิ่มพูนความรู้ตลอดจน ทักษะคติที่กว้างขวางและเป็นทรัพยากรที่สงวนไว้ มี 2 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติได้แก่สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขาป่าไม้ น้ำตกหาดทรายทะเลเกาะระบบนิเวศน์
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งที่เกี่ยวข้องทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดีและศาสนสถาน ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงออกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมและการประพฤติปฏิบัติที่ยึดถือสืบทอดกันมา

กล่าวโดยสรุปแล้ว ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในทุกๆ ประเทศไม่ว่าประเทศ นั้นจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่ก็ตาม ซึ่งเรามักจะนึกถึง ภูมิทัศน์ที่มีความงดงามประเภท ภูเขา น้ำตก แม่น้ำหรือหาดทราย ความงามของธรรมชาติเหล่านี้เป็นที่ กล่าวขานต่อๆ กันไปจนทำให้สถานที่นั้นมีชื่อเสียงและกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญขึ้นมาอย่าง ลอนดอน ปารีส กลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนมากมายหลั่งไหลไปเที่ยวในแต่ละปี

แนวคิดการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ความหมายศักยภาพ

ราชบัณฑิตยสถาน (2559 ระบบออนไลน์) ให้ความหมายของศักยภาพว่าหมายถึงภาวะแฝงอำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆซึ่งอาจทำให้พัฒนาหรือปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

ปกรณัม ปรียากร (2537: 11) กล่าวว่าศักยภาพเป็นพลังความสามารถทั้งที่มองเห็นได้และซ่อนเร้นอยู่ภายในและยังจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาในอนาคตอีกด้วย

Longman (1978: 98) ให้ความหมายว่าศักยภาพหมายถึงพลังความสามารถของบุคคลที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในตนหากมีการกระตุ้นจากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมจะสามารถแสดงพลังหรือความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ได้หรือยับยั้งพลังที่มีอยู่ไม่ให้เกิดขึ้น

โดยสรุป ศักยภาพหมายถึงภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดการพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ ศักยภาพจึงเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้การทำงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพและยังจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาในอนาคตอีกด้วย

ความหมายศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สุภาภรณ์ หาญทอง (2543: 43-44) กล่าวว่าไว้ว่า ศักยภาพทางพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาปรับปรุงหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ย่อมมีศักยภาพในตัวเองที่แตกต่างกัน บางแห่งมีศักยภาพสูงแต่บางแห่งอาจมีศักยภาพต่ำ การพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงขีดความสามารถความพร้อมของสถานที่และอื่นๆ ที่อยู่ในสภาพรวมของศักยภาพทางพื้นที่ท่องเที่ยวว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใดสมควรต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงในระดับใดจึงจะเหมาะสมนอกจากนี้ในพื้นที่ท่องเที่ยวหนึ่งๆหากมีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กระจัดกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อจะมีการพัฒนาการท่องเที่ยว มักจะประสบปัญหาข้อจำกัดที่เกี่ยวกับบุคลากรเครื่องมือเทคโนโลยี ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการคัดเลือกหรือพัฒนาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาได้สูง โดยจัดให้อยู่ในอันดับแรกๆ เพื่อให้คุ้มค่าและสอดคล้องกับเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายในวงเงินงบประมาณที่มีอยู่ในการจัดลำดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หนึ่งๆ จึงจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้น โดยพิจารณาปัจจัยและคุณลักษณะในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวเป็น

ตัววัดศักยภาพออกมาแล้วนำมาเปรียบเทียบกันในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของศักยภาพที่มีอยู่แล้วเลือกสรรแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมาพัฒนาตามลำดับก่อนหลังได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับข้อจำกัดดังกล่าว

ในส่วนของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 60-69) ได้ให้ความหมายของศักยภาพของการท่องเที่ยวว่าหมายถึงความพร้อมในด้านคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของแหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยี่ยมชมเยือนคุณลักษณะหรือคุณสมบัติดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามประเภทของแหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งควรมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่สำคัญ 4 ประการหรือที่เรียกว่า 4 As คือ

1. ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (attractions) หมายถึง แหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถเรียกร้องและกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตาชวนใจมีเสน่ห์เฉพาะตัว ทั้งที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นและเกิดจากธรรมชาติ อันมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่อไปนี้ ความงามตามธรรมชาติ เช่น หน้าผา ถ้ำ ชายหาดทรายขาวแนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม น้ำตกที่มีความสวยงามและทั้งที่สร้างขึ้นและเกิดตามธรรมชาติ รวมทั้งเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล เช่น งานประเพณีในเทศกาลสำคัญของการประกวดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น

2. ความสะดวกในการเข้าถึง (accessibilities) หมายถึงแหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก หากมีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงและเที่ยวชม นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดอรรถรสในการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้นแม้แหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงามแต่หากขาดความสะดวกในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวก็น่าจะไม่เดินทางไปเที่ยวชมหน่วยงานที่รับผิดชอบและแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน เส้นทางเดินเรือที่จอดรถตลอดจนเส้นทางยานพาหนะหรือทางเดินเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว

3. ความประทับใจ (amenities) หมายถึงแหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจและซาบซึ้งในการเที่ยวชมอย่าง เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทราชวังวัดโบราณสถานต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีตหรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน อาทิ อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมงานเทศกาลและประเพณีต่างๆ เช่น งานประเพณีสงกรานต์ในประเทศลาว เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ความเป็นมิตร ความสามารถในการสื่อสาร ความเอื้ออาทรและคุณสมบัติที่ส่งเสริมบริการของมนุษย์ เป็นต้น

4. องค์ประกอบของการบริการ (ancillaries service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรการบริการด้านต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยวหน่วยงานและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

4.1. การบริการด้านตลาด เช่น การให้บริการข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยว การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาด้านความต้องการของนักท่องเที่ยว การกำหนดการบริการที่มีความเหมาะสมการส่งเสริมความร่วมมือด้านการตลาดเป็นพันธมิตรในกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น

4.2. การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องการวางแผนการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปแล้ว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวคือความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุงหรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของคนท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

แนวคิดในการจัดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีศักยภาพและความสำคัญแตกต่างกันไป ฉะนั้นในการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งใดแหล่งหนึ่ง จึงควรศึกษาและเรียนรู้องค์ประกอบของหลักเกณฑ์การพิจารณาและกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่ง วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2531: 42-43) ได้ยกตัวอย่างแนวความคิดในการจัดการศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากองค์ประกอบใหญ่ๆ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวหมายถึงสาระที่เป็นแก่นแท้ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่ อันจะส่งผลให้เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและเป็นการสร้างความประทับใจ ตลอดจนเป็นสิ่งตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ลักษณะคุณค่าเหล่านี้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีมากน้อยไม่เท่าเทียมกัน เช่น ชายทะเล ซึ่งมีภูมิทัศน์สวยงามด้วยเกาะแก่ง หาดทรายขาวและน้ำทะเลใสสะอาด ย่อมจะมีคุณค่ามากกว่าชายทะเลที่มีภูมิทัศน์ธรรมดาหรือพบเห็นได้ทั่วไป เช่น หาดทราย เกาะ โคลนน้ำ ทะเลขุ่นหรือวัดที่มีโบราณวัตถุสถานเป็นแบบสถาปัตยกรรมเก่าแก่ มีประวัติเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ย่อมจะมีคุณค่ามากกว่าวัดที่สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และไม่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ เป็นต้น

2. ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงสิ่งหรือส่วนประกอบของสถานที่แห่งนั้นที่ช่วยต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกการเดินทางมาสู่สถานที่แห่งนั้น ถึงแม้ว่าความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช่ว่าสิ่งดึงดูดใจหรือสิ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะมีอิทธิพลมากในการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น ซึ่งข้อกำหนดของการให้ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวสามารถจำแนกเป็นลักษณะย่อยได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

- 2.1 สภาพการเข้าถึง
- 2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.3 สภาพแวดล้อม
- 2.4 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว
- 2.5 ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ภราเดช พยัฆวิเชียร (2525: 17-18) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่นำมาเป็นเครื่องชี้วัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมี 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว (primary attraction) พิจารณาได้จากความสำคัญของสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการทางด้านการพักผ่อนอย่างสงบ ความสนุกตื่นเต้นการหาประสบการณ์ เป็นต้น ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่

- 1.1. ปัจจัยจูงใจทางด้านธรรมชาติ (natural assets)
- 1.2. ปัจจัยจูงใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา (historical & religious assets)
- 1.3. ปัจจัยจูงใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น (contemporary human product & activities)

2. ปัจจัยประกอบ (complementary factors) ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจของสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและลักษณะภูมิทัศน์อันเป็นเอกลักษณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคมซึ่งสะท้อนท่าที พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งทางด้านโจรผู้ร้ายภัยธรรมชาติและการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก (supporting facilities) ได้แก่สิ่งอำนวยความสะดวก มาตรฐานในเรื่องการบริการที่พักและอาหาร การติดต่อเข้าใจในด้านภาษาการให้ ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านบันเทิงเริงรมย์และร้านค้าของที่ระลึก

4. ปัจจัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม (infrastructure and transportation) ได้แก่ โครงข่ายการคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศที่สะดวกสบาย บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำใช้ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งโสโครก ตลอดจนระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม

กล่าวโดยสรุป จากการรวบรวมแนวคิดจากนักวิชาการหลายๆ ท่านเกี่ยวกับการจัดการ ศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นั้น การที่จะจัดการศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้นเรา ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายๆด้าน เช่น ด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านลักษณะที่ตั้ง ด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวก ด้านโครงสร้างพื้นฐานและอื่นๆ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยใจที่สำคัญในการที่จะพัฒนา ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557: 76) ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในคู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแห่งท่องเที่ยว ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (natural attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ เหล่านี้ อาจจะเป็นความงามตามสภาพธรรมชาติความแปลกตาของสภาพธรรมชาติสัณฐานที่สำคัญ ทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (special environmental features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะคือเมื่อถูกทำลายแล้วก็จะหมดสภาพไป ไม่สามารถฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมได้โดยง่ายหรือต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมจึง ต้องมีการนำการท่องเที่ยวเข้าไปผนวกกิจกรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์ใกล้ชิดธรรมชาติเช่น เดินป่าศึกษาธรรมชาติดูนกและแมลง ส่องสัตว์ เล่นน้ำตก เป็นต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลิน และนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรม เพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไป ด้วย

ข้อ 1 ขอบข่าย

กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดำเนินการทดสอบดัชนีชี้วัดในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวตัวอย่าง เพื่อประยุกต์ใช้ในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวดำเนินการตรวจประเมิน เพื่อให้การรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติรวมทั้ง เสนอแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ให้แก่ผู้รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวนำไปปฏิบัติ

ข้อ 2 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวหมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีหลักเกณฑ์ องค์ประกอบ 3 ประการ คือ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายมีหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา 4 ด้าน ได้แก่

1.1. ด้านคุณค่าทางด้านชีวภาพ ประกอบด้วย 4 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- ความหลากหลายของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ
- ความสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ
- ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์หรือมี

จำนวนมาก

- ความโดดเด่นเฉพาะตัวของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ

1.2. ด้านคุณค่าทางกายภาพประกอบด้วย 4 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- จำนวนประเภทของแหล่งธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว
- ขนาดของแหล่งธรรมชาติ
- สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งธรรมชาติ
- ความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นเฉพาะตัวทางกายภาพของพื้นที่

1.3 ด้านคุณค่าทางสังคม ประกอบด้วย 2 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- คุณค่าต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น
- คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม

1.4 ด้านความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ประกอบด้วย 2 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- ความเสี่ยงต่อการถูกทำลายโดยมนุษย์
- ความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวหมายถึงองค์ประกอบต่างๆที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งธรรมชาตินั้นๆ ให้มีความสำคัญมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 5 ด้าน ได้แก่

- ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
- ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
- ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการหมายถึงความสามารถในการควบคุมดูแลการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนประกอบด้วยการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการด้านการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กร ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ ในเรื่องคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจการดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

ข้อ 3 การวัดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีตามลักษณะการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ธรรมชาติ ได้แก่

กรณี 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

กรณี 2 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ข้อ 4 การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง กระบวนการและวิธีการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

“เครื่องหมายรับรองมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” หมายถึงเครื่องหมายที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้ออกให้เพื่อแสดงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน

“สำนักงาน” หมายถึงสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

“คณะกรรมการ” หมายถึงคณะกรรมการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ว่าด้วยการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

“หนังสือรับรอง” หมายถึงหนังสือรับรองที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวออกให้เป็นหลักฐานแสดงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน

“ผู้อำนวยการ” หมายถึงผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

“คณะทำงาน” หมายถึงคณะบุคคล ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวหรือคณะกรรมการ

ข้อ 1 ให้มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติระดับชาติ คณะหนึ่งประกอบด้วยบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชนมีจำนวนไม่เกิน 15 คนตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวแต่งตั้ง

ข้อ 2 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกำหนด

ข้อ 3 ให้มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติระดับจังหวัดคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกิน 9 คนตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง

ข้อ 4 ให้คณะกรรมการประเมินมาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติระดับจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด

ข้อ 5 ความเป็นมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผ่านการประเมินและได้มาตรฐานจะได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานพร้อมหนังสือรับรองมาตรฐานตามที่กำหนด

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ได้มาตรฐานจะได้รับการประเมินใหม่ทุก 2 ปีหากมีระดับคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจะถูกถอดถอนการรับรองมาตรฐานพร้อมทั้งต้องส่งคืนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานและหนังสือรับรองมาตรฐานต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

ในส่วนของ วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2529: 9) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงามลักษณะเด่นในตัวเองความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยวลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ที่พักแรม ร้านอาหารเครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อมได้แก่สภาพทางกายภาพสภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภคและปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ วิภา ศรีระทุ (2551: 23) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ สถานที่ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการคือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบในด้านกิจกรรมและกระบวนการคือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ในส่วนของโครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540: 50) ได้ศึกษาเพื่อหามิติและดัชนีชี้วัดคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมิติในที่นี้หมายถึง กรอบหรือประเด็นที่กำหนดขึ้นมาเพื่อวัดและประเมินคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่าสมควรได้รับการรับ รองมาตรฐานคุณภาพหรือไม่โดยพิจารณาจาก 7 มิติ ดังนี้ ตารางที่ 1 มิติและดัชนีชี้วัดคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

มิติ	รายละเอียด
1. ลักษณะทางกายภาพ	1) ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ความสมบูรณ์ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว
2. การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1) การจัดการขยะมูลฝอย 2) การจัดการคุณภาพอากาศ 3) การจัดการคุณภาพเสียง
3. เศรษฐกิจและสังคม	1) ผลประโยชน์ต่อชุมชน 2) ความสามารถในการพึ่งตนเอง 3) ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม
4. ศิลปวัฒนธรรม	1) คุณค่าทางอัตลักษณ์ 2) คุณค่าทางภูมิปัญญาและองค์ความรู้ 3) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ 4) คุณค่าทางสังคม

-
	1) คุณค่าทางสุนทรียภาพ
	2) คุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี
	3) คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา
5. ประวัติศาสตร์และโบราณคดี	4) คุณค่าทางสังคม
	5) ความสำคัญของกลุ่มสิ่งก่อสร้าง
	6) สถานภาพในปัจจุบัน
	7) ความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพ
6. คุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา	1) ผลประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้
	2) วิธีการเผยแพร่เนื้อหาความรู้และการใช้แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
	3) การปรับปรุงปัจจัยและกระบวนการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง
7. การบริหารและการจัดการ	1) ประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรและพลังงาน
	2) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก
	3) การให้ความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สิน
	4) การบริหารงานบุคคลและงบประมาณ
	5) การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	6) การให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว
-

กล่าวโดยสรุป จากการรวบรวมแนวคิดจากนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมเอาแนวคิดต่างๆไป ประกอบเข้าในกรอบแนวคิดการวิจัย ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ประเทศลาว เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพที่ดีและมีความเหมาะสมกับพื้นที่ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา

แนวคิดการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Kasperson & Breitbank (1974 อ้างใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 19) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนา ซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่า เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง คือ

1. การตัดสินใจ
 2. การเข้าร่วมกิจกรรม
 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็น ธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ๆ
- สหประชาชาติ (United Nations 1981: 11) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม (participation)

ไว้ว่า

1. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา
2. การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา
3. การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

ปรีดา เจษฎารางกุล (2550: 24) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติ ความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546: 19) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมกันหรือการเข้ามามีส่วนติดต่อสัมพันธ์กันและอาจหมายถึงสถานการณ์ทางสังคมด้วยก็ได้

Erwin, 1976 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล (2550: 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2522: 19) ได้อธิบายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าการมีส่วนร่วม (participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ จะต้องเป็นความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการนั้นๆ เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ (organization) ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527: 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการรัฐ การทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนใน ชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540: 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลหรือ กลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมในการติดตามประเมินผล

ณรงค์ วาริชล (2551: 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดการร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

พีรพล ไชยพงศ์ (2539: 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐ ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

สรุปจากความหมายของการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันเข้ามาดำเนินการนั้นให้แล้วเสร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (the theory of social action) ของ เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี (2542: 15-16) ได้อธิบายถึงการกระทำทางของมนุษย์ (action of human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทาง สังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใดๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับความสนใจและระบบค่านิยมของบุคคล

1. บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (personality)
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ (social system)
3. วัฒนธรรม (culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับ ความคิด ความเชื่อถือ (idea of believes) ความสนใจ (primary of interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (stem of value orientation)

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ (2532: 60-63) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (human action) โดยให้กำหนดความการกระทำว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เป็นแบบเปิดและลึกลับ ซึ่งบุคคลผู้ทำกำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว ความเข้าใจในระบบความหมายเกิดขึ้นได้ 2 ประการ กล่าวคือ

1. ความหมายส่วนตัวจากการกระทำของบุคคลหนึ่งสามารถเข้าใจได้จากการสังเกต โดยตรง
2. มีการเข้าใจสิ่งเร้า เราสามารถแสดงความรู้สึกออกมาด้วยตัวเราเองในการให้เหตุผล ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้นำหรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้วอาจจะเข้าใจในส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มี การกระทำเกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ ผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องเห็น ด้วยกับแนวทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุดหรือค่านิยมของผู้นำแต่โดยสติปัญญาแล้วเราอาจเข้าใจ สถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกนัยหนึ่งการกระทำบางอย่างเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นสามารถถือได้ว่าการอธิบายที่แท้จริงของการกระทำเพราะแรงกระตุ้นจะมีอยู่ ในส่วนลึกของจิตใจผู้กระทำและสำหรับผู้สังเกตนั้น แรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรม

ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม Andrew (1980 อ้างใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ณรงค์ วารีชล (2551: 6) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออก 5 ประการ กล่าวไว้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคลให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน
3. การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ ประชาชน
4. การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงสร้างอำนาจของกลุ่ม ผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม
5. การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคม และนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

สุธี ศรสวรรค์ (2538: 37-38) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภคร
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ประกอบการ
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

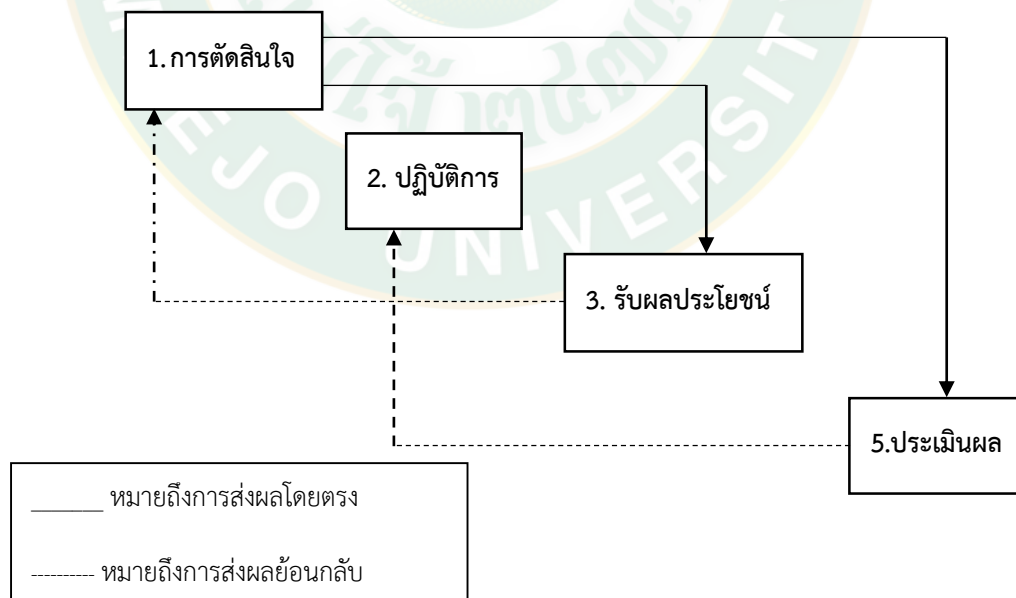
ยุพิน ระพิพันธุ์ (2544: 21) ได้ทำการศึกษาแบบของการมีส่วนร่วมและแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

Cohen & Uphoff (1977 อ้างใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550: 21-22) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน Cohen & Uphoff (1977) เสนอไว้ สรุปได้ดังภาพที่ 1 ที่แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการตัดสินใจมี ความสำคัญมากสาเหตุว่าการตัดสินใจจะส่งผลต่อการปฏิบัติการและการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไป ยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผล โดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

ภาพที่ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2528: 94) ได้ให้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้
4. การรับประโยชน์จากโครงการ
5. การประเมินผลโครงการ

ฉอาน วุฑฒิภรรมรักษา (2526: 16) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดความต้องการ
2. ขั้นวางแผนดำเนินการ
3. ขั้นตัดสินใจ
4. ขั้นดำเนินการ
5. ขั้นติดตามผลงาน

นอกจากนี้ ยังได้แบ่งลักษณะการเข้าร่วมไว้อีก เป็นการร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมออกแรง ร่วมออกเงิน วัสดุ อุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527: 10) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

Jonh & Uphoff (1980 อ้างใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 21) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ว่าควรทำอะไร)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation)

ดิน ปรัชญาพฤทธิ (2542: 50) กล่าวว่า ทฤษฎีพัฒนาองค์การ (organization development) หรือโอดี (OD) มีวัตถุประสงค์ต่างๆ ไปเพื่อที่จะเพิ่มความสามารถขององค์การในการแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่โดยเน้นการปรับปรุงและปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ เน้นการร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งการพัฒนาองค์การ มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. ค้นหาสาเหตุของปัญหา (diagnostic)
2. ชี้แจงแผนการดำเนินงาน (action -Planning)
3. การปฏิบัติการให้เป็นไปตามกลยุทธ์ที่วางไว้ (implementing)
4. ชี้แจงประเมินผล (evaluating)

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม Reeder (1963 อ้างใน ปรีดา เจษฎาวรางกุล, 2550: 26) ได้สรุปปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกตติธรรมตา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกตติธรรมตา
5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วย เช่นกัน
6. การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น
7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคล มักจะทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเรานิสัยชอบกระทำอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ
9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้น เท่าที่พวกเขาได้รับรู้ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้า

มามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์
เช่นนั้น

10. การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่
ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

องค์การอนามัยโลก World Health Organization (1981 อ้างใน ยูพิน ระพีพันธุ์, 2544:
21-22) เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้ง
ในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากรหรืออื่น ๆ นั้นมีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ

1.1 การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้น
ให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

1.2 การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ
ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะ
เห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจาก
ไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับดังที่คาดคิดเอาไว้ เนื่องจาก การเข้ามามี
ส่วนร่วมนั้นมิได้จัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กฎระเบียบ
แบบแผน เป็นต้น ดังนั้น ปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมจึงควรมี
ลักษณะ ดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่ม ในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใด
รูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้

2.2 ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้

2.3 กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่ง
ๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการหรือ
ผลประโยชน์ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งๆ ที่ยังไม่มีควมศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออก

ปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยแรง

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการ กระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ

พัทยา สายหู (2529: 246) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่เป็นลักษณะของโครงการ เช่น โครงการที่ประชาชนต้องการ
2. ปัจจัยที่มีลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ขยันขันแข็ง สามัคคี มีผู้นำดี
3. ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น ถือเป็นโครงการสำคัญ มีงบประมาณเหลือเพียงพอมีเจ้าหน้าที่วิชาการสนับสนุน

4. ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น การคมนาคมสะดวก วัสดุพร้อม เป็นต้น
 บรัชญา เวสารัชช์ (2528: 170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญ ซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย
2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์
4. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคี

Newstorm (1993 อ้างใน ณรงค์ วาริชล, 2551: 10) พบว่า ปัจจัยที่เป็น อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ

1. ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้
2. นโยบายขององค์กรที่ขาดความชัดเจน จะทำให้บุคลากรไม่แน่ใจเป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติ จึงเกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม
3. ภาวะผู้นำ ซึ่งถ้าหากว่าผู้นำเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชา

เป็นผู้ไม่มีศักยภาพ ไม่มี ความก้าวหน้า ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน งานจะสำเร็จได้ต้อง ควบคุม ภาวะผู้นำประเภท นี้จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

4. ลักษณะงาน ซึ่งหากว่างานที่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง เช่น งานในห้องทดลอง ลักษณะงานเช่นนี้จะทำให้บุคลากรไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษา วิชาชีพ โดยถ้าหากบุคลากรที่มีระดับ การศึกษาที่สูงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ก็จะแสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าและหน้าที่ความรับผิดชอบที่น้อยกว่าด้วย

Cohen & Uphoff (1980 อ้างใน ณรงค์ วาริชล, 2551: 9) กล่าวว่าปัจจัยหลายอย่างที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพสมรส
4. ระดับการศึกษา
5. อาชีพ
6. รายได้
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น
8. สถานภาพการทำงาน

อรพรรณ ภูมรสวรรณ (2544: 23) กล่าวว่าการศึกษาที่ประชาชนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมการพัฒนาใด ๆ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายนอกชุมชนและปัจจัย ภายในชุมชน เช่น แบบแผนการดำเนินชีวิต ความรู้และทัศนคติต่อกิจกรรมนั้น ๆ การมีโอกาสและ การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกนโยบายการพัฒนาของรัฐ บทบาทของทางราชการต่อการพัฒนา โครงสร้างทางการเมืองและสังคม เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว รูปแบบการมีส่วนร่วมคือการให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวและการได้รับผลประโยชน์จากการบริการโดยชุมชนต้อง ตระหนักถึงความสำคัญด้านการลดความเสี่ยงของผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ (2542) ศึกษาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลีวจังหวัดจันทบุรี โดยมีการวัดตัวแปร 7 ตัว คือระดับการศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติรายได้ขนาดการครอบครองที่ดินความต้องการในการย้ายถิ่นฐานการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนและการร่วมกิจกรรมในกลุ่ม พบว่า ตัวชี้วัดศักยภาพเพียง 4 ตัวคือ ระดับการศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติการเป็นสมาชิกกลุ่ม ในชุมชนและการร่วมกิจกรรมในกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีขนาดความสัมพันธ์ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ชุมชนส่วนใหญ่โดยรวมมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติน้อยและยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

นิฐริน ไส้พันธ์ (2544) ได้ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีศักยภาพด้านพื้นที่ทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมมีศักยภาพปานกลางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมีศักยภาพต่ำและได้เสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นการนำเที่ยวและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ

ชุตินา แฉงประดิษฐ์ (2550) ได้ทำการศึกษาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณอ่าวสลัดเพชร เกาะช้างจังหวัดตราด ผลของการศึกษาระดับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่พบว่า ยุทธนาวิเกาะช้างตั้งอยู่ในพื้นที่ประเภทศักยภาพสูง ขณะที่น้ำตกคลองหนึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ประเภทศักยภาพปานกลางส่วนน้ำตกคีรีเพชร เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าชายเลน จุดชมวิวและโฮมสเตย์ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ประเภทศักยภาพต่ำ ส่วนผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆและการให้บริการปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยวอยู่ในระดับศักยภาพสูงมากขณะที่ปัจจัยด้านโปรแกรมสื่อความหมายอยู่ในระดับต่ำมาก การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับสูงมาก แต่ปัจจัยด้านการป้องกันโอกาสที่จะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ

ปองพล ธวัชทัยกุลและคณะ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้และศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและกำหนดแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเบื้องต้นโดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ผลการศึกษาการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 40 แห่ง พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจำนวน 15 แห่งศักยภาพปานกลาง 14 แห่งและศักยภาพต่ำจำนวน 11 แห่งและสำหรับผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมเพราะมีความสนใจด้านเกษตรกรรมสำหรับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ

สุรีย์พร ธรรมิกพงษ์ และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างยั่งยืนเพื่อประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทน้ำตก โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำตกของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ใช้แนวทางการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบการศึกษา พบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการจัดการสภาพแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติเขาค้อ (น้ำตกธารทิพย์) อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์มีลักษณะการจัดการด้านการท่องเที่ยวธรรมชาติ ประเภทน้ำตกที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในระดับดีมาก (2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ (น้ำตกธารทิพย์) ได้รับการดูแลภายใต้อุทยานแห่งชาติ ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริเวณรอบอุทยานโดยส่งเสริมทางการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว พบปัญหาที่ควรดำเนินการเร่งด่วน คือ (1) ควรจัดทำป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (2) จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์และ(3) จัดทำวารสารและนำผลการวิจัยไปสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (3) นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธัญญ์กมล ทองตีฆา (2550) ศึกษาเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวทางธรรมชาติตำบลแม่พูน จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่ตำบลแม่พูน จังหวัดอุตรดิตถ์ จากมากไปหาน้อย การเดินทางที่สะดวกเป็นปัจจัยอันดับแรก รองลงมา คือ ได้รับคำแนะนำจากเพื่อน/ญาติมิตร ความมีชื่อเสียง ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความเพียงพอของที่พักรและแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริการที่ครบวงจรตามลำดับ

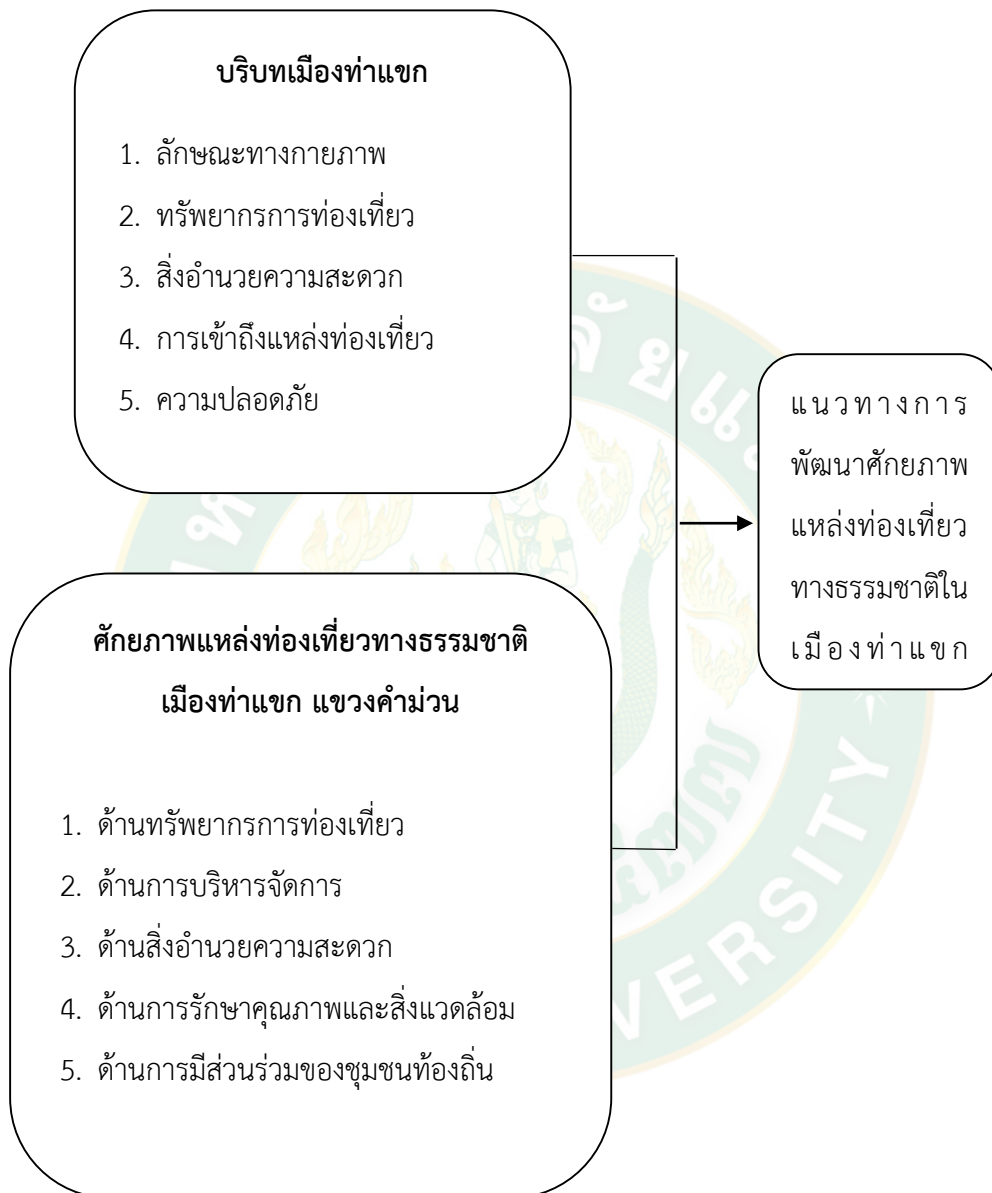
ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ (2543) ศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ลักษณะเฉพาะของเกษตรกรรมที่สนับสนุนโครงการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อชุมชนเกษตรกรทั้ง ในด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านนันทนาการ การเรียนรู้ รวมทั้ง ก่อให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาคน ความตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิตเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากร ในขณะที่ยังคงปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากร เพื่อดำเนินกิจกรรม ด้านการเกษตร สำหรับในเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่มาจากส่วนราชการต่าง ๆ อาจจะไม่ได้อผล เนื่องจากภาระงานประจำของข้าราชการ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือแนวความคิดความต้องการความสำเร็จ สมหวังในชีวิตความต้องการมีฐานะและชื่อเสียงทางสังคม ความต้องการทางด้านสังคม ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ความต้องการทางด้านความปลอดภัยและมีเสถียรภาพในชีวิต ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานโดยทั่วไปของบุคลากร ที่มีมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการเกษตร จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจ ที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในทิศทางที่เหมาะสม

บทสรุป

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เติบโตอย่างรวดเร็ว สามารถก่อให้เกิดรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจำนวนมหาศาล นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ รวมทั้งยังก่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกับการท่องเที่ยวซึ่งส่งผลให้ก่อให้เกิดการลดปัญหาการว่างงาน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมถึงการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านสาธารณูปโภคและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึง การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในด้านการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวว่าอยู่ในระดับใด มีการจัดการและการให้บริการอย่างไรบ้างและด้านบริบทพื้นที่ เช่น ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านทรัพยากรพื้นที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง ด้านความปลอดภัย ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง รวมทั้งการวางแผนทางในการพัฒนาและการปรับปรุงทัศนียภาพต่างๆ เพื่อให้มีความสามารถที่จะแข่งขันการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ และเพื่อให้มีความดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา และสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีความเหมาะสมและเป็นที่น่าประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการ

จากการรวบรวมตรวจสอบแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ผู้วิจัย ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ บริบทการพัฒนาของพื้นที่ ใน 5 ด้านได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงและความปลอดภัย ในส่วนของการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเมินใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นการเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วนและเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดวิธีการดังนี้

สถานที่ในการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่วิจัย ในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน โดยครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติภายใน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านสอนคอน หมู่บ้านพิน และหมู่บ้านนาข้างข้าง โดยครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 8 แหล่ง คือ ถ้ำเชียงเลียบ ท่าฟรัง กรีนคลายเมอะโฮม (climber hom) ถ้ำพระยาอิน ถ้ำนางแอ่น ถ้ำปลาผา ถ้ำผาเชื่อม และหนองเทา เนื่องจากภายใน 3 หมู่บ้านแห่งนี้ มีทิวทัศน์ทางธรรมชาติ ที่สวยงาม มีภูเขาที่สลับซับซ้อนและปกคลุมไปด้วยป่าไม้ไม่น้อยใหญ่นานาชนิดและมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีชื่อเสียงหลายแห่งและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวลาวและชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เมืองท่าแขกมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวอยู่เสมอและเพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้สามารถจำแนกออกได้เป็นส่วนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การทดสอบเครื่องมือ เพื่อหาคุณภาพของแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ ดร. วราภรณ์ ดวงแสง อาจารย์ ดร. สวิชญา ศุภอุตมฤกษ์ ตริรัตน์ และอาจารย์ ดร. ประยงค์ คูศิริสิน ทั้ง 3 ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการท่องเที่ยว

2. ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก รวม 8 แห่ง ผู้ประเมินเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยวจำนวน 7 ท่าน ทั้ง 7 ท่าน เป็นเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วนจำนวน สปป.ลาว และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group discussion) จากกลุ่มผู้นำชุมชน ภายใน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านสองคอน บ้านพิน และบ้านนาข้างข้าง หมู่บ้านละ 2 คนและเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วนจำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 7 คน โดยใช้ วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสังเกตการณ์ (observation)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เพื่อสังเกตบริบทแหล่งท่องเที่ยวใน 5 ด้านได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกการเข้าถึงและความปลอดภัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ มารวบรวมแล้วอธิบายในรูปแบบบรรยาย

2. แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (evaluation of tourism site potential)

พิจารณาตามปัจจัย 5 ด้านได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น แบบประเมินฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557: 12-25) และอาศัยการประยุกต์จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (สุรีย์พร ธรรมิกพงษ์ และคณะ, 2553: 45) เพื่อมาปรับใช้ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่ โดยการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัด (rate score หรือ ค่า R) 3 ระดับจากค่าคะแนนระดับ 1 ถึง 3 พิจารณาเทียบเคียงกับเกณฑ์การ ประเมินที่กำหนดขึ้นแล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation) ของ (ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์, 2546: 45) ดังนี้

$$ENTSP = \sum WiRi = W1R1+W2R2+W3R3...+WnRn$$

โดยที่

ENTSP = การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (evaluation of natural tourism site potential)

R1 = ค่าคะแนนระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 3 โดย 1 = ค่าคะแนนระดับต่ำ จนถึง 3 = ค่าคะแนนระดับสูง

W1 = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n ในที่นี้มีค่าเท่ากับ 1 เนื่องจากทุกตัวชี้วัด มีค่าคะแนนความสำคัญเท่ากัน

จากนั้น ทำการเปรียบเทียบระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อแบ่งชั้นสถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ มีรายละเอียด ดังนี้

ระดับ

คะแนน

1

มีระดับศักยภาพต่ำ

2

มีระดับศักยภาพปานกลาง

3

มีระดับศักยภาพสูง

จากสูตรแบ่งช่วงชั้น ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น (ช่วงชั้น)} = \frac{\text{ค่าต่ำสุด} - \text{ค่าสูงสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\frac{3-1}{3} = \frac{2}{3} = 0.66$$

ซึ่งได้นำมากำหนดเป็นเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

$$\text{มีศักยภาพต่ำ (L)} = 1.00 - 1.66$$

$$\text{มีศักยภาพปานกลาง (M)} = 1.67 - 2.33$$

$$\text{มีศักยภาพสูง (H)} = 2.34 - 3.00$$

3. การประชุมกลุ่มย่อย (focus group discussion)

จัดให้ผู้นำชุมชน หัวหน้าชุมชน หัวหน้าคณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วนจำนวนทั้งหมด 7 คน ได้ประชุมพูดคุยสนทนาแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทรรศนะ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ให้มีความเหมาะสม

การทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบประเมินศักยภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญจากทุกคนจำนวน 3 คน มาหาความเที่ยงตรง (validity) โดยเลือกใช้วิธีคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและจุดประสงค์ IOC (item objective congruence) โดยนำคะแนนจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมาหาค่าเฉลี่ย นำคะแนนที่ได้แต่ละข้อแทนค่าในสูตร

$$\text{สูตร } \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการตัดสินใจในข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินค่าความเที่ยงตรง (Validity)

ถ้า $\text{IOC} > 0.50$ ถือว่าข้อคำถามนั้นได้สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์

ถ้า $\text{IOC} < 0.50$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์

ผลการทดสอบ IOC จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ของแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีค่าเท่ากับ 0.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 0.50 แสดงว่าแบบประเมินมีความแน่นอนคงที่และอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลได้

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลเอง ซึ่งมีข้อมูลหลายด้านที่ต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาศึกษาและนำมาประกอบ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตสถานประกอบการในเขตพื้นที่เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล ความต้องการบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวของสถานประกอบการ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจากนั้นนำหนังสือและแบบประเมินไปยังพื้นที่ที่ทำการวิจัย เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- ผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ
- ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินที่ทำการเก็บข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลเพื่อทำให้แบบประเมินมีความสมบูรณ์ที่สุดมาทำการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว นำแบบประเมินที่ได้เก็บรวบรวมทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยในการลงสำรวจพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว แล้วนำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวมและทำการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (descriptive)
2. นำแบบประเมินที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าน้ำถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation)
3. ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group discussion) การระดมความคิดเห็น มาสรุปตีความหมายและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องเชื่อถือได้แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเนื้อหาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ซึ่งประเด็นการศึกษาที่สำคัญคือ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาเพื่อทราบถึงศักยภาพของพื้นที่ อันจะนำไปสู่การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวในทางตรงและทางอ้อมโดยประเด็นการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว 2) เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสังเกตการณ์ การประชุมกลุ่มย่อยและแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557: 12-25) โดยประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่านและใช้วิธีการนำเสนอผลการวิจัย วิเคราะห์ในรูปแบบบรรยายและตารางประกอบ เพื่อเรียงความให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมประเด็นเนื้อหาของการวิจัยในครั้งนี้ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยแบ่งเป็นส่วนๆ ต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน

ส่วนที่ 1 บริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

ลักษณะทางกายภาพ

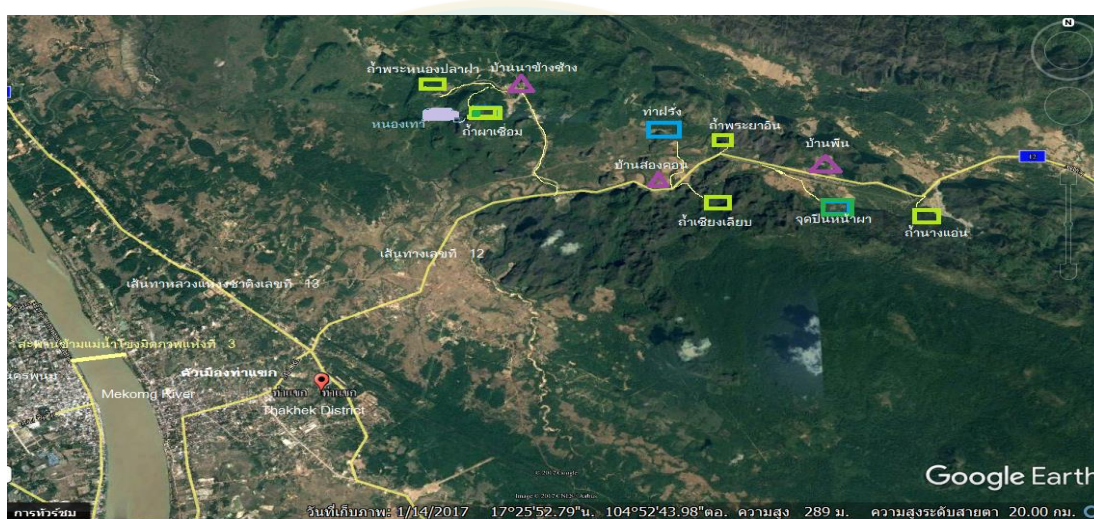
เมืองท่าแขกเป็นเมืองหลวงของแขวงคำม่วน เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเป็นที่ตั้งขององค์การปกครองแขวงคำม่วน ซึ่งตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศ สปป.ลาว เป็นเมืองที่มีธรรมชาติที่สวยงามและมีธรรมชาติหลากหลาย เช่น ภูเขาป่าไม้ ซึ่งห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ลงมาทางทิศใต้ 350 กิโลเมตร มีพื้นที่ 918 ตารางกิโลเมตรและมีอาณาเขตดังนี้

- ทิศเหนือติดกับเมืองหินบูน สปป.ลาว
- ทิศใต้ติดกับเมืองเซบั้งไฟ สปป.ลาว
- ทิศตะวันออกติดกับเมืองไซบัวทอง สปป.ลาว
- ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดนครพนม (ประเทศไทย)

ภาพที่ 4 แผนที่ประเทศลาวและที่ตั้งเมืองท่าแขก
แหล่งที่มา: <http://www.thailine.com/kcn/map.htm>

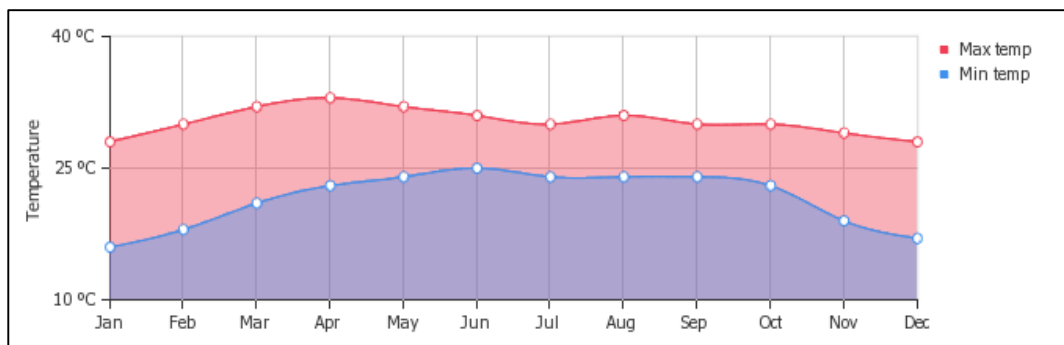
ลักษณะภูมิประเทศ ของเมืองท่าแขก เป็นพื้นที่ราบตามสายแม่น้ำโขงทางทิศตะวันตก เป็นทุ่งนาและทางทิศตะวันออก พื้นที่เป็นแนวหุบเขาหินปูนมีเทือกเขาทอดยาวและมีผืนป่าปกคลุมหนาแน่นจากการมีภูเขาหินปูนหินย้อยเป็นจำนวนมาก ทำให้เมืองท่าแขก มีถ้ำเป็นจำนวนมากและพื้นที่หลายแห่งยังเป็นป่าธรรมชาติ ที่ประกอบด้วยพรรณไม้หลายชนิดมีลักษณะเป็นป่าผสมและมีแร่ธาตุต่างๆ รวมทั้ง มีพื้นที่ที่เป็นประโยชน์ทางโภชนาการและผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติ เพื่อการท่องเที่ยว ประเภทอื่นๆ ในการนี้ด้วยลักษณะทางภูมิประเทศทำให้แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออก

ภาพที่ 5 แผนที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก

ที่มา: <https://earth.google.com/web/thakhek.com>

สภาพภูมิอากาศในเมืองท่าแขกโดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคล้ายกับภูมิอากาศในเขตอื่นๆ ของประเทศลาว คือ มีสองฤดูได้แก่ ฤดูฝนและฤดูหนาว ฤดูฝนเริ่มจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มจากเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน ลักษณะของภูมิอากาศในสองฤดูดังกล่าวมีความแตกต่างกันไม่มาก อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของแต่ละเดือนในรอบปีมีความแตกต่างกันประมาณ 4-6 องศาเซลเซียส แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเดือนที่มีอุณหภูมิสูงสุดและเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดพบว่า อุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วงเดือนเมษายนได้แก่ 36 องศาเซลเซียส และเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดได้แก่เดือนมกราคมคือ 10.5 องศาเซลเซียส ถึงแม้ว่าอุณหภูมิระหว่างเดือนที่มีอากาศหนาวสุดกับเดือนที่มีอากาศร้อนสุดจะแตกต่างกันค่อนข้างมาก แต่โดยทั่วไปแล้วส่วนใหญ่ลักษณะภูมิอากาศที่เมืองท่าแขกค่อนข้างดีและเหมาะสมกับการเพาะปลูกและการท่องเที่ยวเนื่องจากมีสภาพอากาศที่ดี

ภาพที่ 6 กราฟอุณหภูมิเฉลี่ยแต่ละเดือนรอบปีในเมืองท่าแขก

ที่มา <https://weather-and-climate.com/average-monthly-min-max-temperature.thakhek,Laos>

บริบทการท่องเที่ยวเมืองท่าแขก เมืองท่าแขก (Thakhek district) เป็นเมืองหนึ่งในแขวงคำม่วน ที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวมากเป็นอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับหลายๆ เมืองในสปป.ลาว เมืองท่าแขก เป็นเมืองศูนย์กลางของแขวงคำม่วน ที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การดำรงชีวิตของประชาชนและมีทิวทัศน์อันสวยงาม มีภูเขาที่สวยงาม สลับซับซ้อนและปกคลุมไปด้วยป่าไม้เนื้อใหญ่ยาวนานชนิด และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงหลากหลายแหล่ง ซึ่งบรรดาแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นล้วนแต่เป็นศักยภาพอันสำคัญในการประกอบส่วนเข้าในการพัฒนาประเทศชาติ ก็คือการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองท่าแขก ให้มีความเจริญก้าวหน้า ที่สำคัญ ก็คือ ทำให้ผู้คนทั้งใกล้และไกล รวมทั้งแขกภายในและต่างประเทศ ได้เห็นและได้รับรู้ถึงเมืองท่าแขกมากขึ้น เป็นต้นว่า ถ้ำนางอ่อน ถ้ำพระหนองปาฝา ท่าฝรั่งและแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อีกหลายแหล่ง ซึ่งในแต่ละวันสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมเมืองท่าแขกได้ ในขณะเดียวกัน เมืองท่าแขกก็เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักด้วย เพราะเป็นเมืองที่อยู่ภาคกลางของประเทศลาวที่ตั้งอยู่บนถนนสายหลวงแห่งชาติหมายเลขที่ 13 กลางที่อยู่ระหว่างแขวงสุวรรณเขตและแขวงบอลิคำไซ ทิศตะวันออกติดกับเมืองไชยบัวทอง ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดนครพนม ประเทศไทย โดยตั้งอยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ไปทางทิศใต้ 350 กิโลเมตร เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางด้านการคมนาคม-การค้าและมีประวัติศาสตร์มานานเมืองหนึ่งของประเทศลาวที่มีการพัฒนาผ่านหลายยุคหลายสมัย ท่าแขกเปรียบเสมือนสวรรค์บนดินที่มีความสวยงามแบบอมตะและมนต์เสน่ห์ที่ยากจะหาชมได้ ในปัจจุบันด้วยความเจริญสงบและบรรยากาศแบบสบายๆ นักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องการที่จะท่องเที่ยวแนวผจญภัยและเพื่อพักผ่อนแบบไม่เร่งรีบจะนิยมมาเที่ยวเมืองท่าแขกและที่สำคัญเมืองท่าแขกแห่งนี้ยังมี

การให้บริการด้านสถานที่พักแรมและอาหารในราคาถูกลงมา จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าทำไมเมืองท่าแขก จึงเป็นแหล่งรวมของนักท่องเที่ยวแบบ Backpacker ที่ศรัทธาทางธรรมชาติของเมืองนั้น เป็นพื้นที่ที่มีเทือกเขาหินปูนและเต็มไปด้วยถ้ำที่สวยงามอยู่มากมาย (แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน, 2558: 24)

จากข้อมูลสถิติของกระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวลาว (Ministry of information, culture and tourism, Lao PDR 2559) พบว่าในปี พ.ศ. 2559 มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองท่าแขก จำนวน 252,291 คน (เพิ่มขึ้นจาก 36,310 คนในปี พ.ศ. 2542) โดยมีระยะเวลาพำนักโดยเฉลี่ย 2.12 วันและ สามารถนำรายได้เข้าเมืองนี้ โดยเฉลี่ยรวมเป็นเงินประมาณ 39 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี (เพิ่มขึ้นจาก 5.7 ล้านเหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2542) สำหรับสถานการณ์ด้านที่พักแรมพบว่า จำนวนห้องพักมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจำนวน 111 ห้องโดยอัตราการเข้าพักเฉลี่ยโดยมีแนวโน้มการเติบโตอยู่ที่ 60.01 เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 13.48 และนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยในสถานพักแรม 2.12 วันจากตัวเลขดังกล่าว จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในเมืองท่าแขก มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นก็เป็นที่น่าพอใจที่จะต้องมีการใช้ทรัพยากรสำหรับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันถนนภายในเมืองและถนนที่เชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวนอกเมืองเริ่มได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยเฉพาะถนนเส้นทางเลขที่ 12 ตะวันออก ซึ่งเป็นถนนที่สำคัญในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้า-ออกเมืองไม่เว้นแต่ละวัน จึงมีการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่ตอบสนองการท่องเที่ยวและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า การบริการต่างๆ รวมถึงการสำรวจเพื่อค้นหาแหล่งทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาเป็นจุดขายเพื่อการท่องเที่ยวอันได้แก่ แหล่งน้ำ ถ้ำ ผาหินปูน ป่าไม้ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น เป็นต้น

ศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองท่าแขก

เมืองท่าแขกเป็นเมืองที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวมาก ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น แม่น้ำโดนเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขง ซึ่งสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่หลากหลาย ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีจำนวนมากถึง 16 แห่งและเปิดให้บริการแล้ว 8 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีสภาพอากาศที่ดีมีภูมิทัศน์ที่สวยงามมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมซึ่งเป็นศักยภาพของเมืองท่าแขกที่สำคัญอีกประการหนึ่งและส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวมีที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากเส้นทางสายหลักของเมืองทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเมืองท่าแขก

เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เป็นเมืองหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร การค้าขายธุรกิจต่างๆ และยังเป็นเมืองที่ใช้ไฟฟ้าใช้ระบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ มีโรงเรียน เป็นต้น ชุมชนภายใน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านสองคอน หมู่บ้านพิน และหมู่บ้านนาข้างช้าง มีกิจกรรมที่โดดเด่น เช่น การทอผ้าไหมที่มีมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย การเข็นฝ้าย และการจักสาน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีความนิยมภายในชุมชนและ เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมอีกด้วยนอกจากการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ

เมืองท่าแขก มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติที่สำคัญประกอบด้วยถ้ำเชียงเลียบ (Xiengliab cave) เป็นถ้ำที่ตั้งอยู่หมู่บ้านสองคอนห่างจากตัวเมืองท่าแขกไปตามเส้นทางเลขที่ 12 ประมาณ 8 กิโลเมตร ถึงหมู่บ้านสองคอนแล้วเลี้ยวขวาเดินเท้าเข้าไปประมาณ 300 เมตร ถึงถ้ำปากถ้ำมีความสูงประมาณ 4-5 เมตร เป็นถ้ำที่ไม่มีไฟฟ้าแต่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้าไปชม โดยจะต้องใช้ไฟฉายส่องทางเข้าไปในถ้ำ จุดเด่นของถ้ำคือเป็นถ้ำที่เป็นอุโมงค์มีสายน้ำเล็กๆไหลออกอีกด้านของถ้ำภายในเต็มไปด้วยฝูงค้างคาวและมีหินงอกหินย้อยมีแสงระยิบระยับเหมือนเพชร ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังภาพที่ 7

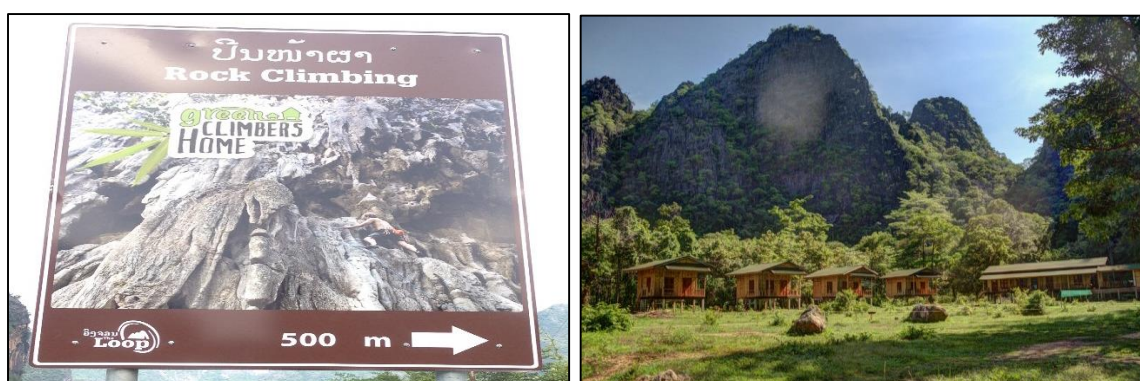
ภาพที่ 7 ถ้ำเชียงเลียบ

ท่าฝรัง (Tha Faluang) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติตั้งอยู่บ้านสองคอนห่างจากตัวเมืองท่าแขก เดินทางไปถนนเลขที่ 12 ประมาณ 8 กิโลเมตร ถึงบ้านสองคอนจากนั้นเลี้ยวซ้ายเดินทางเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร ท่าฝรัง เป็นแม่น้ำที่สวยงาม มีน้ำใส ซึ่งรอบไปด้วยผาหินและป่าไม้ ท่าฝรัง เรียกตามชาวบ้านมาแต่คราวสมัยฝรั่งเศสเข้ามาปกครองลาว เพราะว่าแม่น้ำสายนี้ คนต่างชาติ ชอบพาคครอบครัวมาเที่ยวพักผ่อนและเล่นน้ำในบริเวณนี้เป็นแม่น้ำที่ใล้ลึกลับบางจุดมีความลึกประมาณ 3-5 เมตรในช่วงฤดูร้อนส่วนในฤดูฝนมีความลึก 6 - 7 เมตรมีก้อนหินที่พ้นจากน้ำที่เป็สนีฟ้าให้พวกเราได้เห็นและในเวลาที่เรามองขึ้นจะเห็นภูเขา 3 ลูกปัจจุบันท่าฝรังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายและกินข้าวป่าของชาวเมืองท่าแขกและชาวต่างประเทศ ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ท่าฝรัง

กรีนไคลมเมอร์โฮม Green climber home ห่างจากถ้ำพระยาอินไปตามเส้นทางเลขที่ 12 ประมาณ 100 เมตร **Green climber home** เป็นรีสอร์ทที่จัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบปีนเขาและชอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเข้าไปพักตั้งแคมป์และปีนเขาเป็นจำนวนมาก ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ที่ปีนเขา Rock climbing (ซ้าย) Green climber home (ขวา)

ถ้ำพระยาอิน (Phaya in cave) ตั้งอยู่บ้านสองคอนห่างจากตัวเมืองท่าแขกประมาณ 9 กิโลเมตร เลี้ยวทางเข้าท่าฝรังไปประมาณ 800 เมตร เลี้ยวซ้ายมือเข้าไปตามเส้นทางประมาณ 200 เมตร บริเวณทางเข้าถ้ำมีพระพุทธรูปพระยาอินประดิษฐานอยู่ทางเดินเข้าไปในถ้ำแคบภายในถ้ำมีลักษณะเป็นอ่างน้ำแต่ไม่มีน้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงามมาก เป็นถ้ำที่ทะลุออกอีกด้านของถ้ำเวลาเย็นอยู่ปากถ้ำจะมีสายลมเย็นพัดผ่านมาตลอด ชื่อของถ้ำเรียกตามชื่อของเทพพระเจ้าองค์หนึ่งในนิทานพื้นบ้านของชาวลาว ซึ่งมีความผูกพันกันระหว่างมนุษย์และพระเจ้า ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ถ้ำพระยาอิน

ถ้ำนางแอ่น (Nang aen cave) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตั้งอยู่บ้านสองคอน เมืองท่าแขก เป็นถ้ำขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาถ้ำของเมืองท่าแขก ที่ธรรมชาติเป็นผู้สร้างขึ้นและเป็นที่น่ามหัศจรรย์ภายในถ้ำมีอากาศเย็นสบายเปรียบเสมือนแอร์ธรรมชาติ มีพื้นที่กว้างขวางมีอากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปี อีกทั้งยังติดหลอดไฟ ซึ่งทำให้สามารถเดินชมหินงอกหินย้อยได้อย่างปลอดภัย ถ้ำแห่งนี้ค้นพบโดยท่าน โพรมาเช ชาวฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1927 ต่อมารัฐบาลลาวได้ถือเอาสถานที่นี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและได้ทำการเปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีการสัมปทานจากภาคเอกชน ระยะการสัมปทานเป็นเวลา 50 ปี โดยแม่่นท่านเข็มเพชรเป็นผู้รับสัมปทานจากรัฐบาลลาว ปัจจุบันกำลังมีการปรับปรุงบริเวณสถานที่ ห้องน้ำ ที่พักผ่อนเด็กเล่นและที่จอดรถ ดังภาพที่ 11

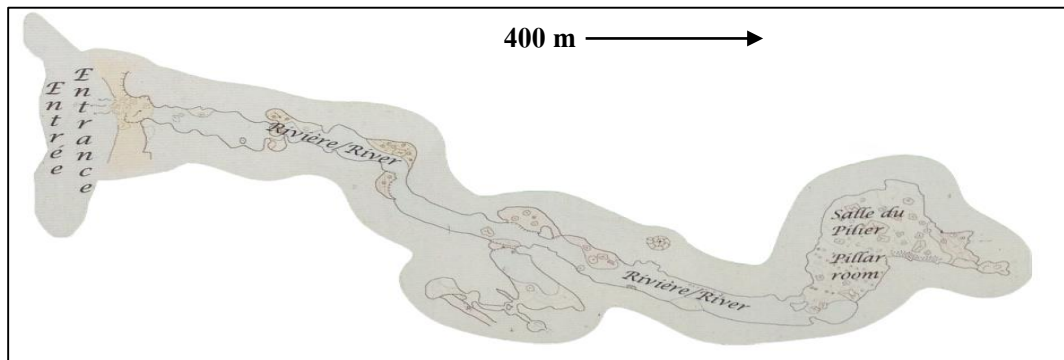
ภาพที่ 11 ถ้ำนางแอ่น

ถ้ำพระหนองปลาผา (Buddha cave) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ใกล้กับบ้านนาข้างข้าง ขึ้นรถไปตามทางเลขที่ 12 ซึ่งห่างจากตัวเมืองท่าแขกไปทางทิศตะวันออกประมาณ 10 กิโลเมตร ภายในถ้ำเต็มไปด้วยพระพุทธรูปจำนวน 129 องค์ที่มีอายุเก่าแก่กว่า 700 ปีตามการสันนิษฐานของกระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวได้สันนิษฐานว่า พระพุทธรูปดังกล่าวได้สร้างขึ้นในสมัยเจ้าอนุวงศ์ ในระหว่างปี พ.ศ. 1810 ถ้ำแห่งนี้มีลักษณะเป็นสองชั้นชั้นแรกข้างบนเป็นพื้นที่ที่มีความสวยงามและเต็มไปด้วยพระพุทธรูปน้อยใหญ่ ส่วนข้างล่างมีแม่น้ำจากหนองปลาไหลผ่านทะลุเข้าไปในถ้ำประมาณ 200 เมตร ซึ่งเป็นถ้ำที่มีความสวยงามตามธรรมชาติที่เต็มไปด้วยหินงอกหินย้อยที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่แตกต่างกันออกไปถ้ำแห่งนี้ก็ค้นพบโดยลุง บุญนง ในปี พ.ศ. 2547 ชาวบ้านนาข้างข้างและชาวเมืองท่าแขก แขวงคำม่วนเชื่อว่า พระพุทธรูปเหล่านี้มีมนต์เป็นมรดกตกทอดกันมาแต่ยุคสมัยอาณาจักรศรีโคตรบองและล้านช้าง ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ถ้ำพระหนองปลาผา

ถ้ำผาเซียม (Pha seuam cave) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ตั้งไม่ไกลจากถ้ำพระหนองปลา ผาประมาณ 800 เมตร ซึ่งเป็นถ้ำที่สวยงาม ปากถ้ำเป็นอุโมงค์มีน้ำสะอาดและสามารถว่ายน้ำได้ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยเป็นจำนวนมากมีบริการนั่งเรือลอดถ้ำเข้าไปชมธรรมชาติภายในถ้ำ ถ้ำนี้มีความยาวประมาณ 400 เมตร ความกว้าง 5 เมตรและความสูงประมาณ 6 เมตร บริเวณปากหน้าถ้ำมีแหล่งน้ำที่สวยงาม ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นเขาเรียกว่าหนองเทา ซึ่งเป็นหนองที่กว้างใหญ่มีน้ำใสและสามารถมองเห็นปลาอีกด้วย

ภาพที่ 13 แผนที่ถ้ำผาเชื่อม

ภาพที่ 14 ถ้ำผาเชื่อม

หนองเทา (Nongtao) เป็นหนองที่ตั้งอยู่บริเวณถ้ำผาเชื่อม เป็นหนองที่มีความสวยงามมีน้ำใสและอ้อมรอบไปด้วยภูผาป่าไม้ เป็นหนองที่หนองที่กว้างใหญ่ แต่ก่อนเคยเป็นที่ทำมาหากินของชาวบ้านนาข้างข้างและเขตใกล้เคียง ปัจจุบันเป็นสถานที่อนุรักษ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ภาพที่ 15 หนองเทาบริเวณถ้ำผาเชื่อม

สิ่งอำนวยความสะดวก (amenities) เมืองท่าแขก มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภค ดังนี้ ถนนเขตเทศบาลตัวเมืองท่าแขกในปัจจุบัน เป็นถนนลาดยางคิดเป็น ร้อยละ 80 ซึ่งเริ่มมีการพัฒนาในปี พ.ศ. 2546 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการ พัฒนาตัวเมืองของรัฐบาลสปป. ลาว ทำให้มีความสะดวกในการเดินทาง ทั้งถนนสายหลักและถนน สายรองรวมถึงซอยต่างๆ ไฟฟ้าเป็นไฟฟ้าจากพลังงานน้ำจากเขื่อนน้ำเทิน 2 เมืองท่าแขกมีไฟฟ้าใช้ ทุกหมู่บ้านรวม 141 หมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวจะมีไฟฟ้าใช้เช่นกัน การ สื่อสารในเมืองท่าแขกมีระบบการสื่อสารเหมือนกับตัวเมืองต่างๆ ใน สปป.ลาว คือ สื่อสารทาง ไปรษณีย์ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์ ฯลฯ ร้านบริการอินเทอร์เน็ต มีความเร็วสูงและสามารถให้บริการ ตั้งแต่ 8:00-23:00 นาฬิกาหรือนักท่องเที่ยวสามารถซื้อเบอร์แล้วเปิดใช้อินเทอร์เน็ตได้ตามความประสงค์ และปัจจุบันส่วนใหญ่ โรงแรม และบ้านพักมีบริการอินเทอร์เน็ตระบบ Wi-Fi เปิดให้นักท่องเที่ยวใช้ ฟรี การสาธารณสุขในเทศบาลเมืองท่าแขก มีโรงพยาบาลของรัฐที่ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงจะมี แพทย์ผู้เชี่ยวชาญพยาบาลและเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ น้ำอุปโภคและบริโภคมีลักษณะเป็นระบบ น้ำประปาที่เชื่อมต่อจากสายน้ำบนภูเขาโดยผ่านการกรองจากอ่างเก็บน้ำก่อนที่จะนำมาบริโภคและ อุปโภคทำให้มีน้ำอุปโภคและบริโภคเพียงพอ ตลอดปี ร้านอาหารในเมืองท่าแขกมีจำนวน 125 ร้าน และเขตเทศบาลมีร้านอาหาร 45 ร้าน ประกอบด้วย 4,545 ที่นั่ง (สำนักงานท่องเที่ยวเมืองท่าแขก 2558: 45) ด้านที่พัก (accommodation) สำหรับที่พักแรมในเมืองท่าแขก มีที่พักหลายหลาย รูปแบบ เช่น โรงแรม บ้านพักบังกะโล รีสอร์ทและโฮมสเตย์ รวมทั้งสิ้น 111 แห่ง (แผนแกลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน, 2559 ระบบออนไลน์) โดยส่วนใหญ่ที่พักจะกระจุกตัวอยู่ ในตัวเมืองและเขตเทศบาลเมืองนักท่องเที่ยวสามารถพักแรมตามความประสงค์ มีราคาในระดับสูงถึง ต่ำ เช่น โรงแรมราคาสูงสุดประมาณ 3000 บาท/1 วัน ต่ำสุด 500 บาท/1 วัน

กิจกรรมการท่องเที่ยว (tourism activities) กิจกรรมการท่องเที่ยวในเมืองท่าแขกมีความ หลากหลาย เช่น เที่ยวชมถ้ำ กิจกรรมขี่เรือลอดถ้ำ กิจกรรมปีนผาท่องเที่ยวด้วยจักรยานหรือ จักรยานยนต์เที่ยวชมหมู่บ้านที่ตั้งถิ่นฐานตามตีนเขา ฯลฯ รายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ สำคัญมี ดังนี้ กิจกรรมเที่ยวชมถ้ำ (Caving tour) กิจกรรมเที่ยวชมถ้ำในเมืองท่าแขก เริ่มมีการ ให้บริการทางธุรกิจนับแต่ปีพ.ศ. 2537 เป็นต้นมาในขณะนั้นมีถ้ำเพียงถ้ำเดียวที่เปิดบริการคือถ้ำ นางแอน ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวถ้ำมีมากกว่า 4 แห่งส่วนมากเป็นการจัดการในระดับครอบครัว และถ้ำหลายแห่งเปิดให้บริการได้เพียงช่วงฤดูแล้งถึงหน้าฝนจะปิดบริการเนื่องด้วยเส้นทางเข้าถึง ถ้ำยาก กิจกรรมขี่เรือลอดถ้ำ (Boat service) กิจกรรมขี่เรือลอดถ้ำในเมืองท่าแขกเริ่มมีการให้บริการ

ทางธุรกิจนับแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ถ้าที่ให้บริการขี่เรือลวดถ้ามี ถ้ำนางแอน ถ้ำพระหนองปลาผาและถ้ำผาเชื่อม กิจกรรมท่องเที่ยวปีนผา (Rock climbing) การจัดการบริการปีนหน้าผาในเมืองท่าแขกเพิ่งมีไม่นานมานี้ โดยเริ่มมีการจัดการทางธุรกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 มีเพียงพื้นที่เดียวสำหรับปีนผา ได้แก่ ผาถ้ำคำ ในรีสอร์ต Green climber home ซึ่งเป็นรีสอร์ตที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขาและมีธรรมชาติที่สวยงามที่ปีนผามีความสูงที่แตกต่างกันโดยสามารถแยกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้ ความสูงประมาณ 100-130 เมตร ความสูง 10-30 และความสูงเพียง 7-8 เมตร การให้บริการธุรกิจนี้ มีทั้งการสอนวิธีปีนหน้าผาให้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจ ส่วนอุปกรณ์การใช้งานจัดได้ว่า มีคุณภาพดีที่ซื้อมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาและเยอรมนี ปัจจุบันหน่วยบริหารปีนผาอยู่ภายใต้การคุ้มครองของแผนกท่องเที่ยวแขวงคำม่วน

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) การเข้าถึงเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน มีเฉพาะการเดินทางโดยรถยนต์เท่านั้น ซึ่งมีความสะดวกสบาย กล่าวคือนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเวลาในการเดินทางได้ตามความประสงค์คือการเดินทางโดย รถโดยสาร รถยนต์ รถประจำทางและรถตู้ โดยมีรายละเอียดในการเดินทาง ดังนี้ รถโดยสาร หรือรถบัสจะออกเดินทางจากนครหลวงเวียงจันทน์ ไปตามเส้นทางเลขที่13 ได้โดยผ่านแขวง บอริคำไซจนถึงเมืองท่าแขก มีระยะทาง 350 กิโลเมตรร้อยละ 20 ของระยะทางเป็นทางคดเคี้ยวทำให้การเดินทางมีความสะดวกสบายใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ รถตู้ วิ่งผ่านเมืองท่าแขกเมือง จากแขวงเมืองที่อยู่ใกล้เคียงมีตลอดทุก 1 ชั่วโมง ในราคาประมาณ 15,000 กีบ (ประมาณ 60 บาท) ถึง 30,000 กีบ (ประมาณ 70 บาท) ขึ้นอยู่กับระยะทาง นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารสายนครพนม-ท่าแขก รถจะออกจากสถานีนครพนม เวลา 9:00 น. ราคาคนละ 70 บาทและจะออกจากสถานีขนส่งท่าแขก-นครพนม เวลา 8:00 น. ราคาคนละ 18,000 กีบ (ประมาณ 75 บาท) หรือนักท่องเที่ยวที่อยู่จังหวัดนครพนมสามารถนั่งเรือข้ามภาคมายังเมืองท่าแขกได้อย่างสะดวกสบาย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จากตัวเมืองท่าแขกไปยังแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยรถยนต์ รถตุ๊กสองแถว (TukTuK) หรือสามารถขี่จักรยานได้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระยะทางไม่ไกลจากตัวเมืองท่าแขก เส้นทางหลักในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 40 เป็นเส้นทางลาดยาง

ด้านความปลอดภัย (Safety and security) เมืองท่าแขกเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวประเภท แม่น้ำ ถ้ำและภูเขาเป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญ กิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะทำหายตื่นเต้นและผจญภัยนักท่องเที่ยวจึงต้องได้ศึกษาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวให้ละเอียด ก่อนในการตัดสินใจไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ กล่าวคือ แหล่งท่องเที่ยวถ้าเกือบทั้งหมดยังเป็นแบบธรรมชาติ (นอกจากถ้ำนางแอ่นและถ้ำพระหนองปลาผา) ผู้ประกอบการไม่ได้สร้างหรือกำหนดทางเดินชมถ้ำที่ชัดเจน ไม่มีป้ายบอกทางหรือป้ายเตือน ดังนั้น เพื่อความปลอดภัยนักท่องเที่ยวจึงควรมีผู้นำเที่ยวภายในถ้ำ โดยสามารถติดต่อกับหน่วยบริการนำเที่ยวภายในเมืองหรือผู้นำเที่ยวจากหมู่บ้านชุมชนใกล้เคียง ระบบการรักษาความปลอดภัยในเมืองที่นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้สะดวก ประกอบด้วยตำรวจท่องเที่ยวและกองกำลังป้องกันความสงบของหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก

แขวงคำม่วน สปป.ลาว

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขกแขวง คำม่วน สปป.ลาว ผู้ประเมินเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยวจำนวน 7 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของ กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยแบบประเมินเป็นแบบปลายปิด การประเมินแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

องค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

โดยการให้คะแนนแต่ละตัวชี้วัด (rate score หรือ ค่า r) 3 ระดับจากค่าคะแนนระดับ 1 ถึง 3 พิจารณาเทียบเคียงกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดขึ้นแล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation) ของ (ดรรชนี เอมพันซ์, 2546: 45) ดังนี้

$$ENTSP = \sum WiRi = W1R1+W2R2+W3R3...+WnRn$$

จากนั้นทำการเปรียบเทียบระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ดังนี้

ระดับ คะแนน

1	มีระดับศักยภาพต่ำ
2	มีระดับศักยภาพปานกลาง
3	มีระดับศักยภาพสูง

ระดับมาตรฐาน

มีศักยภาพต่ำ (L)	=	1.00 – 1.66
มีศักยภาพปานกลาง (M)	=	1.67 – 2.33
มีศักยภาพสูง (H)	=	2.34 – 3.00

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

จากการศึกษา ศักยภาพปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว (ตารางที่ 2) พบว่า ความมั่งคั่งของทิวทัศน์ธรรมชาติและลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นที่ น่าสนใจของธรรมชาติที่เป็นธรณีสัณฐาน เช่น ถ้ำ หน้าผา ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.7 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 14.3 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.85$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การพายเรือล่องถ้ำ ปีนหน้าผาส่วนใหญ่อ้อยละ 71.4 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.71$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีระบบสื่อความหมายและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ส่วนใหญ่อ้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.57$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง ลักษณะเด่นทางโบราณคดี/มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่อ้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานสูงและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.42$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง ภาพรวมผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.68$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง

ค่าผลรวมของผลคูณระหว่างค่าถ่วงน้ำหนัก (w_i) กับค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร (r_i) ตัวที่ 1-6 ในตารางที่ 3 มาคำนวณระดับศักยภาพปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ดังนี้

$$\begin{aligned} EP &= (W1R2+W2R2+...W6R6) / (W1+W2+...W6) \\ &= 44.27 / 16.41 \\ &= 2.69 \end{aligned}$$

จากค่าคะแนนศักยภาพที่คำนวณได้ เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพที่ได้จัดไว้ ปรากฏว่าได้คะแนนเท่ากับ 2.26 ซึ่งอยู่ในระดับ H แสดงว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน มีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง รายละเอียดตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว								\bar{X}	S. D	มาตรฐาน ศักยภาพ
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้	5	71.14	2	28.6			7		2.71	0.48	สูง
2. ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติและ และลักษณะภูมิประเทศ	6	85.7	1	14.3			7	100	2.85	0.37	สูง
3. ลักษณะเด่นที่น่าสนใจของธรรมชาติที่ เป็นธรณีสัณฐาน เช่น ถ้ำหน้าผา	6	85.7	1	14.3			7	100	2.85	0.37	สูง
4. ลักษณะเด่นทางโบราณคดี/มีเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์	3	42.9	4	57.1			7	100	2.42	0.53	สูง
5. ความหลากหลายของกิจกรรมการ ท่องเที่ยว เช่น การพายเรือลอดถ้ำ ปีนหน้าผา	5	71.4	2	28.6			7	100	2.71	0.48	สูง
6. มีระบบสื่อความหมายและเส้นทาง ศึกษาธรรมชาติ	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
	ภาพรวม								2.68	0.46	สูง

ตารางที่ 3 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านทรัพยากรท่องเที่ยว

ตัวแปร (variable)	ค่า ถ่วงน้ำหนัก (Wi)	ค่าคะแนน เฉลี่ย ของตัวแปร (Ri)	คะแนนถ่วง น้ำหนัก WiRi
1. ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้	2.44	2.71	6.61
2. ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติและ ลักษณะภูมิประเทศ	3.25	2.85	9.26
3. ลักษณะเด่นที่น่าสนใจของธรรมชาติที่เป็น ธรณีสัณฐาน เช่น ถ้ำหน้าผา	3.25	2.85	9.26
4. ลักษณะเด่นทางโบราณคดี/มีเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์	2.69	2.42	6.50
5. ความหลากหลายของกิจกรรมการ ท่องเที่ยว เช่น การพายเรือลอดถ้ำ ปีนหน้าผา	2.44	2.71	6.61
6. มีระบบสื่อความหมายและเส้นทางศึกษา ธรรมชาติ	2.34	2.57	6.01
รวม	16.41	2.68	44.27

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษา ศักยภาพปัจจัยด้านการบริหารจัดการในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว (ตารางที่ 4) พบว่า จำนวนบุคลากรด้านการบริการเพียงพอต่อการบริการให้นักท่องเที่ยว มีศูนย์บริการ หรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ ภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้ง ภาษาลาวและภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและ รองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.28$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีระบบเตือนภัยและระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีธรรมาภิบาลดีและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้พอสมควร สื่อมี ความน่าสนใจและข้อมูลเป็นปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.42$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง ภาพรวมผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.27$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง

ค่าผลรวมของผลคูณระหว่างค่าถ่วงน้ำหนัก (w_i) กับค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร (r_i) ตัวที่ 1-7 ในตารางที่ 5 มาคำนวณระดับศักยภาพปัจจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยวเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ดังนี้

$$\begin{aligned} EP &= (W_1R_1+W_2R_2+\dots+W_6R_6) / (W_1+W_2+\dots+W_6) \\ &= 37.76 / 16.52 \\ &= 2.28 \end{aligned}$$

จากค่าคะแนนศักยภาพที่คำนวณได้ เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพที่ได้จัดไว้ ปรากฏว่าได้คะแนนเท่ากับ 2.28 ซึ่งอยู่ในระดับ M แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน มีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง รายละเอียดตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว								\bar{X}	S. D	ระดับมาตรฐาน
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. จำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
2. มีระบบเตือนภัยและระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	3	42.9	4	57.1			7	100	2.42	0.53	สูง
3. มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
4. มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์	3	42.9	4	57.1			7	100	2.42	0.53	สูง
5. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีอัธยาศัยดีและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้พอสมควร	3	42.9	4	57.1			7	100	2.42	0.53	สูง
6. สื่อมีความน่าสนใจ และข้อมูลเป็นปัจจุบัน	1	14.3	4	57.1	2	28.6	7	100	1.85	0.69	ปานกลาง
7. ภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาลาวและภาษาอังกฤษ	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
	ภาพรวม								2.27	0.53	ปานกลาง

ตารางที่ 5 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ตัวแปร (variable)	ค่า ถ่วงน้ำหนัก (Wi)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของตัวแปร (Ri)	คะแนนถ่วง น้ำหนัก (WiRi)
1. จำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว	1.85	2.28	4.21
2. มีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	2.44	2.42	5.90
3. มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็น ศูนย์บริการอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ	2.82	2.28	6.42
4. มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์	2.82	2.42	6.82
5. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีอัธยาศัยดีและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้พอสมควร	2.34	2.42	5.66
6. สื่อมีความน่าสนใจ และข้อมูลเป็นปัจจุบัน	2.25	1.85	4.16
7. ภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาลาวและภาษาอังกฤษ	2.00	2.28	4.56
รวม	16.52	2.27	37.76

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก

จากการศึกษา ศักยภาพปัจจัยด้านการบริหารจัดการในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว (ตารางที่ 6) พบว่า ความชัดเจนของป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ความชัดเจนของป้ายบอกทาง ในกาน เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความพอเพียงของห้องน้ำไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.28$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง การจัดการและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.57$) เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยของเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ความสะดวกของสถานที่จอดรถ มีที่พักรหรือไม่/ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสมหรือไม่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับศักยภาพปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.57$) ภาพรวมผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.33$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง

ค่าผลรวมของผลคูณระหว่างค่าถ่วงน้ำหนัก (w_i) กับค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร (r_i) ตัวที่ 1-10 ในตารางที่ 7 มาคำนวณระดับศักยภาพปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกเมืองท่าแขกแขวงคำม่วน ดังนี้

$$\begin{aligned} EP &= (W1R2+W2R2+...W10R10) / (W1+W2+...W10) \\ &= 64.60 / 26.47 \\ &= 2.44 \end{aligned}$$

จากค่าคะแนนศักยภาพที่คำนวณได้ เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพที่ได้จัดไว้ ปรากฏว่าได้คะแนนเท่ากับ 2.44 ซึ่งอยู่ในระดับ H แสดงว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน มีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง รายละเอียดตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว								\bar{X}	S. D	ระดับมาตรฐาน
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. ความชัดเจนของป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
2. ความชัดเจนของป้ายบอกทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
3. การจัดการและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกโดยแหล่งท่องเที่ยว	3	42.9	4	57.1			7	100	1.85	0.69	ปานกลาง
4. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
5. ความปลอดภัยของเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
6. เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
7. การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	1	14.3	4	57.1	2	28.6	7	100	1.85	0.69	ปานกลาง
8. ความสะดวกของสถานที่จอดรถ	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
9. ความพอเพียงของห้องน้ำให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
10. มีที่พักหรือไม่/ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสมหรือไม่	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
	ภาพรวม								2.33	0.54	ปานกลาง

ตารางที่ 7 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร (variable)	ค่า ถ่วงน้ำหนัก (Wi)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของตัวแปร (Ri)	คะแนนถ่วง น้ำหนัก (WiRi)
1. ความชัดเจนของป้ายข้อมูลเกี่ยวกับ สถานที่ท่องเที่ยว	3.5	2.42	8.47
2. ความชัดเจนของป้ายบอกทางในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว	3	2.71	8.13
3. การจัดการและให้บริการสิ่งแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยว	2.15	1.85	3.97
4. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.5	2.57	8.99
5. ความปลอดภัยของเส้นทางในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว	3.5	2.57	8.99
6. เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว ให้ความรู้เกี่ยวกับ สถานที่ท่องเที่ยว	2.15	2.57	5.52
7. การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นัก ท่องเที่ยว	1.57	1.85	2.90
8. ความสะอาดของที่จอดรถ	2.15	2.57	5.52
9. ความพอเพียงของห้องน้ำให้บริการแก่นัก ท่องเที่ยว	2.20	2.28	5.01
10. มีที่พักหรือไม่/ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสม หรือไม่	2.75	2.57	7.06
ภาพรวม	26.47	23.96	64.60

องค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา ศักยภาพปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว (ตารางที่ 8) พบว่า ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว แหล่งน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด แม่น้ำที่ไหลผ่านแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.71$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสมและการออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 14.3 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและต่ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.00$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง อากาศในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวปราศจากฝุ่นและควัน ไม่มีเสียงดังอันสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 49.2 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพต่ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.57$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 1.85$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง ภาพรวมผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.33$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง

ค่าผลรวมของผลคูณระหว่างค่าถ่วงน้ำหนัก (w_i) กับค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร (r_i) ตัวที่ 1-8 ในตารางที่ 7 มาคำนวณระดับศักยภาพปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ดังนี้

$$\begin{aligned} EP &= (W1R2+W2R2+...W10R8) / (W1+W2+...W8) \\ &= 62.44 / 25.47 \\ &= 2.45 \end{aligned}$$

จากค่าคะแนนศักยภาพที่คำนวณได้ เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพที่ได้จัดไว้ ปรากฏว่าได้คะแนนเท่ากับ 2.45 ซึ่งอยู่ในระดับ H แสดงว่า ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม เมืองท่าแขกแขวงคำม่วน มีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง รายละเอียดตารางที่ 9

ตารางที่ 8 ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม	ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว								\bar{X}	S. D	ระดับมาตรฐาน
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม	1	14.3	5	71.4	1	14.3	7	100	2.00	0.57	ปานกลาง
2. มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	3	42.9	4	57.1			7	100	1.85	0.69	ปานกลาง
3. การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	1	14.3	5	57.1	1	14.3	7	100	2.00	0.57	ปานกลาง
4. อากาศในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวปราศจากฝุ่นและควัน	5	71.4	2	28.6			7	100	2.71	0.48	สูง
5. ไม่มีกลิ่นที่กระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	5	71.4	2	28.6			7	100	2.71	0.48	สูง
6. ไม่มีเสียงดังอันสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	4	57.1	3	42.9			7	100	2.57	0.53	สูง
7. แหล่งน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด	5	71.4	2	28.6			7	100	2.71	0.48	สูง
8. แม่น้ำที่ไหลผ่านแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด	5	71.4	2	28.6			7	100	2.71	0.48	สูง
ภาพรวม									2.40	0.53	สูง

ตารางที่ 9 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร (variable)	ค่า ถ่วงน้ำหนัก (Wi)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของตัวแปร (Ri)	คะแนนถ่วง น้ำหนัก (WiRi)
1. มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและ เหมาะสม	2.5	2.00	5
2. มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	2.85	1.85	5.27
3. การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืน กับสภาพแวดล้อม	2.5	2.00	5
4. อากาศในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวปราศจาก ฝุ่นและควัน	4.12	2.71	11.16
5. ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญ ในแหล่งท่องเที่ยว	3.12	2.71	8.45
6. ไม่มีเสียงดังอันสร้างความรำคาญในแหล่ง ท่องเที่ยว	4.12	2.57	10.58
7. แหล่งน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด	3.14	2.71	8.50
8. แม่น้ำที่ไหลผ่านแหล่งท่องเที่ยวมีความ สะอาด	3.12	2.71	8.45
ภาพรวม	25.47	19.62	62.44

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากการศึกษา ศักยภาพปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว (ตารางที่ 10) พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 42.9 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 1.85) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 2.28) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและรองลงมาร้อยละ 14.3 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพต่ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 2.14) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 14.3 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูงและต่ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 2.00) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางและรองลงมาร้อยละ 28.6 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพต่ำและรองลงมาร้อยละ 14.3 เห็นว่ามีระดับมาตรฐานศักยภาพสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 1.85) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง ภาพรวมผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 2.33) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง

ค่าผลรวมของผลคูณระหว่างค่าถ่วงน้ำหนัก (w_i) กับค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร (r_i) ตัวที่ 1-7 ในตารางที่ 10 มาคำนวณกับระดับศักยภาพปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ดังนี้

$$\begin{aligned} EP &= (W1R2+W2R2+\dots+W10R7) / (W1+W2+\dots+W7) \\ &= 35.73 / 21.05 \\ &= 1.69 \end{aligned}$$

จากค่าคะแนนศักยภาพที่คำนวณได้ เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพที่ได้จัดไว้ ปรากฏว่าได้คะแนนเท่ากับ 1.69 ซึ่งอยู่ในระดับ M แสดงว่า ปัจจัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเมืองท่า แยกแขวงคำม่วน มีระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง รายละเอียดตารางที่ 11

ตารางที่ 10 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว								\bar{X}	S.D	ระดับมาตรฐาน
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	2	28.6	4	57.1	1	14.3	7	100	2.14	0.69	ปานกลาง
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว	3	42.9	4	57.1			7	100	1.85	0.69	ปานกลาง
3. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	1	14.3	5	71.1	1	14.3	7	100	2.00	0.75	ปานกลาง
4. ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
5. ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการ ในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการด้าน ที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	ปานกลาง
6. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	2	28.6	5	71.4			7	100	2.28	0.48	สูง
7. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมระหว่างเดินทางท่องเที่ยว	1	14.3	4	57.1	2	28.6	7	100	1.85	0.69	ปานกลาง
ภาพรวม									2.09	0.60	ปานกลาง

ตารางที่ 11 การประเมินศักยภาพปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร (variable)	ค่า ถ่วงน้ำหนัก (Wi)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของตัวแปร (Ri)	คะแนนถ่วง น้ำหนัก (WiRi)
1. มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือ บริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยว	2.85	2.14	6.09
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ทรัพยากร ธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว	3.25	1.85	6.01
3. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทต่อ การจัดการ การท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.00	2.00	6
4. ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูก จ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	2.85	2.28	6.49
5. ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำ เที่ยว การให้บริการ ในกิจกรรมการ ท่องเที่ยว การให้บริการด้าน ที่พัก การ ขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น	3.00	2.28	6.84
6. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นัก ท่องเที่ยว	2.85	2.28	6.49
7. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษา สิ่งแวดล้อม ระหว่างเดินทางท่องเที่ยว	3.25	1.85	6.01
ภาพรวม	21.05	14.68	35.73

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ตารางความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว

องค์ประกอบของปัจจัย	\bar{X}	S. D	ระดับมาตรฐาน
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.68	0.46	สูง
2. ด้านการบริหารจัดการ	2.27	0.53	ปานกลาง
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	2.58	0.51	สูง
4. ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม	2.38	0.55	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	2.22	0.59	ปานกลาง
ภาพรวม	2.42	0.52	สูง

ผลการวิเคราะห์ตารางความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงประกอบด้วย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.68$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.58$) ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.38$) และรองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.27$) และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.22$)

ภาพรวมทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.42$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพสูง

ตารางที่ 13 สรุปผลการประเมินศักยภาพจากค่าน้ำหนักที่คำนวณได้ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว

องค์ประกอบของปัจจัย	$EP = (W1R2+WnRn) / (W1+W...n)$	ระดับมาตรฐาน
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.69	สูง
2. ด้านการบริหารจัดการ	2.28	ปานกลาง
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	2.44	สูง
4. ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม	2.45	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	1.69	ปานกลาง
ภาพรวม	2.31	ปานกลาง

สรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว จากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนน้ำหนักร้อยละเท่ากับ 2.69 ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนน้ำหนักร้อยละเท่ากับ 2.45 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าคะแนนน้ำหนักร้อยละเท่ากับ 2.44 ซึ่งจัดอยู่ในมาตรฐานศักยภาพสูง รองลงมา ด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนน้ำหนักร้อยละเท่ากับ 2.28 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มีค่าคะแนนน้ำหนักร้อยละเท่ากับ 1.69 ซึ่งจัดอยู่ในมาตรฐานศักยภาพสูง

ภาพรวมทั้ง 5 องค์ประกอบของการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากค่าคะแนนที่ได้ทั้งหมดเท่ากับ 2.31 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก

แขวงคำม่วน สปป.ลาว

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วในส่วนที่ 1-2 และผลจากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group discussion) นั้นทำให้ทราบถึงบริบทพื้นที่และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของเมืองท่าแขก ได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองท่าแขกและผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในท้องถิ่น ควรมีความตระหนักห่วงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุดเพื่อรักษาระดับของ ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจ ประสิทธิภาพมากขึ้นโดยการปรับปรุงรูปแบบที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ จัดภูมิทัศน์ให้กลมกลืน กับสิ่งแวดล้อม มีการบำรุงรักษาฟื้นฟูธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคน ท้องถิ่น รวมไปถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องดังนั้นเพื่อให้ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านทรัพยากรท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางในการ พัฒนาศักยภาพศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความกลมกลืนกับบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยวและคำนึงถึงความจำเป็นในการก่อสร้าง การก่อสร้างและการใช้งานต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษ สิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างถนนเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยว ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานที่นันทนาการจะต้องไม่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองเสียงดังน้ำเสียและขยะตกค้างในสถานที่ท่องเที่ยว ควรดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในการชมสถานที่ เช่น การสร้าง สะพาน การสร้างบันไดการสร้างรั้วกันบริเวณทางเดินหรือน้ำตกที่อาจก่อให้เกิดอันตราย การติดตั้ง ไฟให้แสงสว่างในถ้ำหรือให้ยืมตะเกียงเพื่อเดินชมในถ้ำ ผู้ดำเนินการต้องพิจารณาว่าการก่อสร้างหรือการติดตั้งดวงไฟต้องไม่ทำลาย ทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ให้เสียไป นอกจากนี้ควรมีการเฝ้าระวังไม่ให้มีมิจฉาชีพและการก่ออาชญากรรมขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย แสวงหาสถานที่ที่มีความสวยงาม โดดเด่นประจำท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมและใช้จ่ายเงินภายในท้องถิ่น ควรจัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในท้องถิ่นให้ชัดเจน สวยงาม เห็นได้ง่ายและบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้หรืออาจทำแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกว่าการเดินทางมาเที่ยวในพื้นที่แห่งนั้นคุ้มค่า

เพราะสามารถเที่ยวชมสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่าง และยังเป็นการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอีกด้วย ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงการร่วมกัน บำรุงรักษา พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ธรรมชาติไม่ถูกทำลายและเป็น แหล่งพักผ่อนชั้นเยี่ยมของคนเมือง อันจะทำให้การท่องเที่ยวเข้าสู่วงจรของการฟื้นฟูเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมได้ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่ทรัพยากรท่องเที่ยว ควรได้รับการบริหารจัดการและศึกษาถึงการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควร ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ รวมทั้งแสดงความคิดเห็น ร่วมกันในการบริหารจัดการ เช่น การพายเรือรอตถ้ำ จะต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในท้องถิ่นนำพาไปเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วจะทำให้หลงทางหรือเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้ และการเดินป่าการศึกษาธรรมชาติ การปั่นจักรยานท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวควรเคารพกฎระเบียบ แนวทางการปฏิบัติตัวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวและ เคารพวิถีชีวิตขนบธรรมเนียม ประเพณี ของชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ รวมทั้งร่วมกันอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตทั้ง พืชและสัตว์ ภาครัฐควรให้ความรู้ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการอนุรักษ์และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ก็จะทำให้ผู้อื่น เข้ามาทำลายทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ไม่ได้ ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการบูรณะโบราณสถานและดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดี มีการจัดระเบียบการเข้าชม การบริการสถานที่จอดรถฟรี ถ้าต้องมีการเก็บเงินค่าบำรุงต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเก็บค่าบำรุงในอัตราที่เป็นธรรม

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศลาวและมีชายแดนติดต่อกับแขวงที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ท่าแขกเป็นทางผ่านของผู้คนในการเดินทางเข้าออกไปยังแขวงต่างๆ ของ สปป.ลาว ประกอบกับเมืองท่าแขกมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งทำให้เมืองท่าแขก มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ฉะนั้น ในการพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยอันสำคัญ โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ภาครัฐควรจัดการคมนาคมและการจราจร โดยกำหนดพื้นที่จอดรถของนักท่องเที่ยวเพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการคมนาคมและการสัญจรภายในสถานที่ท่องเที่ยวและจัดให้มีรถนำเที่ยวพร้อมทั้งกำหนดตารางเวลาเดินทางเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่เมืองท่าแขก แขวง คำม่วน นอกจากนี้ ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดการป้ายบอกทางให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการขนาดของป้าย สีและขนาดของตัวอักษรทั้งภาษาลาวและภาษาอังกฤษจะต้องมองเห็นได้ง่ายและมีความชัดเจนภายใต้มาตรฐานเดียวกัน พร้อมติดตั้งป้ายบอกระยะทางของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นระยะ โดยเฉพาะทางเลี้ยวหรือทางแยก ทั้งนี้หน่วยงานราชการ

หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดระยะเวลาและงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษาป้ายบอกทาง และป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและมีความสุขในการเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐเอกชนและประชาชนในท้องถิ่นควรมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนี้ จัดทำแผนที่หรือแผนผังของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม ทั้งเมืองโดยติดตั้งในสถานที่สำคัญๆ ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นประจำและในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะต้องมีข้อมูลของแหล่งเที่ยวแห่งนั้นโดยจะต้องติดตั้งอยู่ในบริเวณที่นักท่องเที่ยวจะเข้าถึงเป็นอันดับแรก จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พร้อมทั้ง มีบุคลากรที่คอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ นักท่องเที่ยวชาว สเปน.ลาว ชาวต่างประเทศและคนพิการ จัดให้มีห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะอย่างเพียงพอภายในสถานที่ท่องเที่ยว จัดการก่อสร้างถนนหรือทางเดินในสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม เช่น กำหนดเส้นทางเดิน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบในการเดินทางท่องเที่ยวป้องกันการเดินออกนอกเส้นทางที่อาจจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายและจัดทำทางลาดหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการ เป็นต้น จัดให้มีที่จอดรถในสถานที่เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวรวมทั้งจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย เพื่อเพิ่มความปลอดภัยต่อทรัพย์สินและตัวของนักท่องเที่ยวและเพิ่มระบบการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยจัดให้มีถังขยะที่มีการแยกประเภทขยะ อย่างเพียงพอ ควรรณรงค์ให้ภาคเอกชนและนักท่องเที่ยวทิ้งขยะให้ถูกต้องตามประเภทถังขยะที่จัดไว้ให้และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหาขยะ

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัย จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และการจัดประชุมกลุ่มย่อยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน พบว่า การกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ยังไม่มีความชัดเจน ดังนั้น ภาครัฐควรมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบและทรัพยากรการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนภายในแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันป้องกัน เฝ้าระวัง และจัดการความปลอดภัยในขอบเขตรับผิดชอบของตน ป้องกันการหลอกลวงและก่ออาชญากรรมแก่ นักท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ประสบกับภัยอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยนักท่องเที่ยวจากอาชญากรรมและการหลอกลวงเอาเปรียบและ

ภาครัฐควรมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น โดยจะต้องมีการสังเกตการณ์และประเมินเป็นระยะๆ จากนั้น จึงนำผลที่ได้จากการประเมินการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงและหาแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยต่อไป

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลางดังนี้ ควรร่วมมือกันให้มากขึ้น โดยที่ภาครัฐจะต้องเป็นที่เล็งในการสนับสนุนในทุกด้าน เช่น บุคลากรให้ความรู้ งบประมาณ ความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น เพื่อให้ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ดังนั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจและหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ไม่ทำลายธรรมชาติและอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีความสุขโดยไม่ทำลายหรือเบียดเบียน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและมีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยจะต้องให้ความร่วมมือกันในทุกด้านอันจะนำมาซึ่งการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เริ่มตั้งแต่การสำรวจพื้นที่การจัดเก็บข้อมูล การวางแผน การกำหนดแนวปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อให้เป็นโครงการที่มีความต่อเนื่องและได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้ทันกับสถานการณ์ในแต่ละช่วง ควรสร้างแผนการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ อีกทั้งควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาหารือหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะ แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน เพื่อจัดการการท่องเที่ยวในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ให้ได้รับผลประโยชน์ ทั้งความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ระบบนิเวศและธุรกิจการท่องเที่ยวและนำรายได้กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีความสุข ชาวบ้านในชุมชนบ้านนาข้างช้าง บ้านสองคอนและบ้านพิน เป็นชุมชนหนึ่งที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย สงบและพึ่งพาตัวเอง โดยมีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นจุดดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการนำพืชและสัตว์ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นสินค้าที่ระลึก เช่น รากไม้สมุนไพรและเครื่องจักสาน อื่นๆ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น จะสามารถทำให้เมืองท่าแขก มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว มีแนวคิดด้านการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกันและมีความถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งการร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมไปถึงใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการรักษาสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น อันจะนำมาซึ่งความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ภาพที่ 16 สินค้าที่ระลึกจากชุมชนและรากไม้สมุนไพร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีวัตถุประสงค์ คือศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว และเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนทั้งภาครัฐ และเอกชน ประชาชนในพื้นที่ โดยนําระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative) ร่วมกับการวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน และจัดการประชุมกลุ่มย่อยจากผู้ใหญ่บ้านหัวหน้าคณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่แผนกการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน จำนวน 10 คน ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงจากการหาข้อมูลเพื่อตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้และสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

บริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก

แขวงคำม่วน

จากการวิจัยบริบทพื้นที่และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว พบว่า เมืองท่าแขก แขวงคำม่วนตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศลาว ซึ่งห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ลงมาทางทิศใต้ 350 กิโลเมตร พื้นที่ของเมืองเป็นพื้นที่ราบเรียบตามสายแม่น้ำโขงทางทิศตะวันตกเป็นทุ่งเพียงและทางทิศตะวันออกพื้นที่เป็นแนวหุบเขาหินปูน มีเทือกเขาทอดยาวและมีผืนป่าปกคลุมหนาแน่น มีภูเขาหินปูน หินย้อยเป็นจำนวนมากและมีลักษณะเป็นป่าผสมและมีแร่ธาตุต่างๆ รวมทั้งมีพื้นที่ที่เป็นประโยชน์ทางโภชนาการและผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติ เพื่อการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ในการนี้ด้วยลักษณะทางภูมิประเทศทำให้แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออก ทำให้เมืองท่าแขก มีถ้ำเป็นจำนวนมากและพื้นที่หลายแห่งยังเป็นป่าธรรมชาติที่ประกอบด้วยพรรณไม้หลายชนิด เมืองท่าแขก มีสองฤดู ได้แก่ ฤดูฝนและฤดูแล้ง ฤดูฝน เริ่มจากเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม และฤดูแล้งเริ่มจากเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนเมษายนและลักษณะของ

ภูมิอากาศในสองฤดูดังกล่าว มีความแตกต่างกันไม่มาก อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของแต่ละเดือนในรอบปีมีความแตกต่างกันประมาณ 4-6 องศาเซลเซียส แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเดือนที่มีอุณหภูมิสูงสุดและเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุด พบว่า อุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วงเดือนเมษายนได้แก่ 36 องศาเซลเซียส และเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดได้แก่ เดือนมกราคม คือ 10.5 องศาเซลเซียส ถึงแม้ว่าอุณหภูมิระหว่างเดือนที่มีอากาศหนาวสุด กับเดือนที่มีอากาศร้อนสุด จะแตกต่างกันค่อนข้างมาก แต่โดยทั่วไปแล้ว ส่วนใหญ่ลักษณะทางภูมิอากาศ ที่เมืองท่าแขก ค่อนข้างดีเหมาะสมกับการเพาะปลูกและการท่องเที่ยว เนื่องจากมีสภาพอากาศที่ดี เมืองท่าแขก เป็นเมืองที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวมาก ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น แม่น้ำโตน เป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขง ซึ่งสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่หลากหลาย ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีจำนวนมากถึง 15 แห่งและเปิดให้บริการแล้ว 8 แห่ง นอกจากนี้มีสภาพอากาศที่ดี มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ซึ่งเป็นศักยภาพของเมืองท่าแขกที่สำคัญอีกประการหนึ่ง และส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวที่มีตั้งอยู่ไม่ไกลจากเส้นทางสายหลักของเมืองทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย

ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน

ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ของการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในทุกองค์ประกอบและดัชนีที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีค่าคะแนนรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 2.31 คะแนน ซึ่งผลการประเมินจัดได้ว่ามีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก

แขวงคำม่วน สปป.ลาว

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านความปลอดภัยและแนวทางการจัดการศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางในการจัดการศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว

1. แผนการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสิ่งก่อสร้างภายในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งบันทึกและจัดทำข้อมูลอ้างอิงเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างต่างๆ พร้อมแนวทางในการพัฒนาสิ่งก่อสร้างเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้ประกอบการที่สนใจไว้เป็นแนวทางในการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนตระหนักในการร่วมกันบำรุงรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอ ร่วมไปกับการสังเกตการณ์และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะเพื่อเฝ้าระวังภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นและป้องกันการบุกรุกจากบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างไม่ถูกต้อง เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การปลูกสิ่งก่อสร้างรุกล้ำพื้นที่สงวนต่างๆ และให้ความรู้ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการอนุรักษ์และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว

2. แผนการจัดการและการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรร่วมกันสำรวจและจัดเก็บสถิติข้อมูลด้านการท่องเที่ยว โดยอาจจัดประชุมเป็นระยะเพื่อร่วมกันประเมินและเสนอผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางในการจัดการได้อย่างเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่ทรัพยากรท่องเที่ยวควรได้รับการบริหารจัดการและศึกษาถึงการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์การบริหารจัดการและออกกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติของนักท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่

แนวทางการจัดการศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ภาครัฐควรจัดการคมนาคมและการจราจร โดยกำหนดพื้นที่จอดรถของนักท่องเที่ยวเพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการคมนาคมและการสัญจรภายในสถานที่ท่องเที่ยวและจัดให้มีรถนำเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดตารางเวลาเดินทางเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่เมืองท่าแขกนอกจากนี้ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดการป้ายบอกทางโดยจำนวนป้ายบอกทางจะต้องเพียงพอต่อความต้องการ ขนาดของป้าย สีและขนาดของตัวอักษรทั้งภาษาลาวและภาษาอังกฤษจะต้องมองเห็นได้ง่าย มีความชัดเจน ภายใต้มมาตรฐานเดียวกันพร้อมติดตั้งป้ายบอกระยะทางของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นระยะ โดยเฉพาะทางเลี้ยวหรือทางแยกทั้งนี้หน่วยงานราชการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดระยะเวลา และงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษาป้ายบอกทางและป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีดังนี้ ภาครัฐควรจัดทำแผนที่หรือแผนผังของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งเมือง โดยติดตั้งในสถานที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นประจำและในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะต้องมีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้น โดยจะต้องติดตั้งอยู่ในบริเวณที่นักท่องเที่ยวจะเข้าถึงเป็นอันดับแรก ภาครัฐควรจัดการการก่อสร้างถนนหรือทางเดินในสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม เช่น กำหนดเส้นทางเดินเพื่อสร้างความเป็นระเบียบในการเดินทางท่องเที่ยวป้องกันการเดินออกนอกเส้นทางที่อาจจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหาย และจัดทำทางลาดหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการ เป็นต้น โดยภาคเอกชนและประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกับภาครัฐในการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนควรจัดประชุมเป็นระยะเพื่อคิดค้นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆ หรือเส้นทางท่องเที่ยวตามความสนใจเฉพาะเพื่อจัดทำคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวผ่านพับหรือเอกสารประกอบการท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในเมืองท่าแขกเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐและภาคเอกชนควรจัดให้มีห้องน้ำที่ถูกลักษณะอย่างเพียงพอภายในสถานที่ท่องเที่ยว ควรจัดให้มีที่จอดรถในสถานที่ที่เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อเพิ่มความปลอดภัยต่อทรัพย์สินและตัวของนักท่องเที่ยวด้วย ควรจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีบุคลากรคอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวชาวลาว ชาวต่างประเทศและคนพิการ ควรเพิ่มระบบการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ โดยจัดให้มีถังขยะที่มีการแยกประเภทขยะอย่างเพียงพอ ควรรณรงค์ให้ภาคเอกชนและนักท่องเที่ยวทิ้งขยะให้ถูกต้องตามประเภทถังขยะที่จัดไว้ให้และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหาขยะ กำหนดและควบคุมราคาสินค้าและบริการให้มีความเหมาะสม

แนวทางการจัดการศักยภาพด้านความปลอดภัย

ภาครัฐควรมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบและทรัพยากรการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนภายในแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน ป้องกัน ฝ่าระวัง และจัดการความปลอดภัยในขอบเขตรับผิดชอบของตน ป้องกันการหลอกลวงและ ก่ออาชญากรรมแก่ นักท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ประสบกับภัยอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมาย ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยนักท่องเที่ยวจากอาชญากรรมและการหลอกลวงเอาเปรียบ และภาครัฐควรมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น โดยจะต้องมีการสังเกตการณ์และประเมินเป็นระยะๆ จากนั้น จึงนำผลที่ได้จากการประเมินการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงและหาแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยต่อไป

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาตรฐานศักยภาพปานกลาง ดังนั้น ควรร่วมมือกันให้มากขึ้น โดยที่ภาครัฐจะต้องเป็นที่เล็งในการสนับสนุนในทุกด้าน เช่น บุคลากรให้ ความรู้ งบประมาณ ความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น เพื่อให้ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ควรจัดอบรม ให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนมีความ เข้าใจและหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ไม่ทำลายธรรมชาติและอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมี ความสุขโดยที่ไม่ทำลายหรือเบียดเบียน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและมีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการ ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยจะต้องให้ความร่วมมือกันในทุกด้านอันจะนำมาซึ่งการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เริ่มตั้งแต่การสำรวจพื้นที่ การจัดเก็บข้อมูล การวางแผน การกำหนดแนวปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อให้เป็น โครงการที่ มีความต่อเนื่องและได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้ทันกับสถานการณ์ในแต่ละช่วง ควรสร้าง แผนการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ อีกทั้งควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็น คณะกรรมการที่ปรึกษาหารือหรือพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะ แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

แขวงคำม่วน เพื่อจัดการการท่องเที่ยวในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ให้ได้รับผลประโยชน์ ทั้งความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ระบบนิเวศและธุรกิจ การท่องเที่ยวและนารายได้กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้มีความสุข ชาวบ้านในชุมชนบ้านนาข้างช้าง บ้านสองคอนและบ้านพิน เป็นชุมชนหนึ่งที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย สงบและพึ่งพาตัวเอง โดยมีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นจุดดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการนำพืชและสัตว์ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นสินค้าที่ระลึก เช่น รากไม้ สมุนไพร และเครื่องจักสาน อื่นๆ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

จากการศึกษาบริบทและศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว พบว่า เมืองท่าแขก แขวงคำม่วนเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของ ประเทศลาวและเป็นเมืองที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวมาก ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้าง แรงจูงใจในการท่องเที่ยวได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น แม่น้ำโดนเป็นแม่น้ำสาขา ของแม่น้ำโขง ซึ่งสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่หลากหลาย ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่สำคัญมีจำนวนมากถึง 15 แห่งและเปิดให้บริการแล้ว 8 แห่ง ได้แก่ ถ้ำเชียงเลียบ ท่าฝร้ง ถ้ำพระยาอิน กรีนไคลมเบอร์โฮม (green climber home) ถ้ำนางแอ่น ถ้ำพระหนองปลาฝา ถ้ำ ผาเชื่อมและหนองเทา นอกจากนี้ภายในแหล่งท่องเที่ยว ยังมีสภาพอากาศที่ดี มีภูมิทัศน์ที่สวยงามมี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ซึ่งเป็นศักยภาพของเมือง ท่าแขกที่สำคัญอีกประการหนึ่ง และส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากเส้นทางสายหลักของ เมืองทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ วินิจ วิระยางกูร (2532) กว้าวัวว่า ธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ บ่อน้ำร้อน เขตสงวนพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติและทะเล ในทำนอง เดียวกันกับ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557) ได้ระบุว่า แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติเป็นสถานที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว มาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ เหล่านี้ อาจจะเป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตา ของสภาพธรรมชาติสัญญาณที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์ อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็น

สัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เป็นลักษณะพิเศษ (Special environmental features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้

การวิจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ผู้ให้ข้อมูล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขก พบว่า โดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการ ในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยระหว่างเดินทางท่องเที่ยว การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมระหว่างเดินทางท่องเที่ยว การให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาครัฐเป็นพี่เลี้ยงให้การสนับสนุนในทุกด้าน เช่น บุคลากร การอบรมให้ความรู้ งบประมาณ เป็นต้น ภาคเอกชนให้ความร่วมมือเมื่อชุมชนขอความร่วมมือให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมท้องถิ่น เพื่อให้กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวมีการจัดการที่เป็นระบบ ทำให้ง่ายต่อการติดตามและประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑลชาติ พูลเกิด (2552) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืนนั้น ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนควรให้ความส่วนร่วมกัน คือ การวางแผนการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมและปฏิบัติตามแผน การติดตามและประเมินผลด้านผลผลิตการรับผลประโยชน์ การรับผิดชอบในการบำรุงรักษา การกำหนด กฎระเบียบกติกาด้านสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน เหตุผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่าหากภาครัฐและภาคเอกชนสามารถดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นเกิดความยั่งยืน เพราะชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวได้โดยตรง

ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ชุมชน ภาครัฐและเอกชนเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขกเสื่อมโทรมลงหรือพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนและเป็นข้อสอดคล้องกับความเป็นจริงของแนวทางการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลทั้งสังคมและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ทำให้ได้ประเด็นในการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยอาศัยการร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัย ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้จากการวิจัยทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมแขวงคำม่วน สปป.ลาว ควรปรับปรุงองค์ประกอบการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก (5 As) ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักและกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรมและท่องเที่ยวแขวงคำม่วน สามารถเอาข้อมูลต่างๆ ที่ได้ จากการวิจัยครั้งนี้ มากำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนการพัฒนาและแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองท่าแขกและอาจนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ที่มีศักยภาพด้าน การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่คล้ายกันได้
3. ผู้นำชุมชน หัวหน้าคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรมีการประชุมร่วมกันในหมู่บ้านเพื่อให้ ประชาชนในบางส่วนที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวและ ประโยชน์ที่จะได้จากการท่องเที่ยว เพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวของชุมชน

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยวแขวงคำม่วน ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่คน ในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว และควรปลูกจิตสำนึกและสร้างความรับรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในชุมชนบ้านนาข้างช้าง บ้านสองคอนและบ้านพิน เนื่องจากทุกคน ภายในหมู่บ้านมีหน้าที่ในการคุ้มครอง อนุรักษ์และใช้ ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและ รับประกันไม่ให้เกิดการรบกวนและทำลายความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป

2. ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้ง 3 หมู่บ้านคือ หมู่บ้านสองคอน หมู่บ้านพินและหมู่บ้านนาข้างข้าง ควรมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวและการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกับเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อให้ทราบถึงบริบทพื้นที่และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว แล้วนำมาหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อการท่องเที่ยวของเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะให้มีการทำการศึกษา/วิจัยควบคู่กับการพัฒนาโดยการนำเอาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและทางด้านประวัติศาสตร์ เพื่อให้มีการพัฒนาหรือเชื่อมโยงเส้นทางเลข 9 (เส้นทางเศรษฐกิจอาเซียนเชื่อมต่อภายใน 3 ประเทศ ลาว ไทย เวียดนาม) เพื่อเป็นจุดพักของนักท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- กฎหมายการท่องเที่ยวประเทศไทย. 2548. **กฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยว. เลขที่ 10/สพข.** นครหลวงเวียงจันทน์, วันที่ 9 พฤศจิกายน 2005.,2.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2557. **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.** พิมพ์ครั้งที่ 2 สิงหาคม : พิมพ์ที่ สำนักงานกิจการโรงพิมพ์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมชูปถัมภ์ ,76-79.
- กรมพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย.2558. **นโยบายการท่องเที่ยวประเทศไทย,นครหลวงเวียงจันทน์ :** กระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ,3.
- _____ .2559. **สถิติการท่องเที่ยวของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปี 2009.** นครหลวงเวียงจันทน์:กระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยว,5
- กวี วรกวิน 2545. **ลักษณะทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย,วารสารภูมิศาสตร์.** ปีที่ (ฉบับที่), 1-21.
- กุลวดี ละม้ายเงิน 2552. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน ,5-6.**
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2528. **แนวคิดไทยเรื่อง เจ็บไข้ได้ป่วยของชุมชน.** กรุงเทพฯ:ศูนย์ประสานงาน การแพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย กระทรวงสาธารณสุข.
- โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมรดกมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2540. **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ.** กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,50.
- จ่านง อติวัฒนสิทธิ์. 2532. **ประวัติแนวความคิดทางสังคม.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. ,60-63
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์,10
- ฉอาน วุฒิธรรมรักษา. 2526. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคิ่งพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.** วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.,16
- ชุติมา แจงประดิษฐ์ 2550. **ศึกษาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณอ่าวสลัดเพชร เกาะช้าง จังหวัดตราด** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ,76.

- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. 2543. **การจัดการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว**. คณะเศรษฐศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- ณรงค์ วารีชล. 2551. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล “เมืองนำอยู่
:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา, 5-6 ; 9-10
- ติน ปรัชญฤทธิ์. 2542. **ทฤษฎีองค์กร**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดรชณี เอมพันธุ์ 2541. **เอกสารประกอบการสอน วิชาการจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**.
ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา, คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ ,45.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. 2546. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย
ในเขต เทศบาลเมืองลำพูน**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.,19-21
- ธนธรณ์ ทองหอม 2551. **การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว
และมัคคุเทศก์.9.
- ธนวัฒน์ คำภีลานนท์. 2550. **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาล
เมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร,21-22
- ธัญญ์กมล ทองดีมา 2550. **ศึกษาเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตำบลแม่พูน จังหวัด
อุตรดิตถ์., 4**
- นภาพรณ ฐานะกาญจน์ 2549. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (เล่มที่ 1) โครงการระบบสนับสนุนการวาง
แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 1 คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา 2546. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง**.เชียงใหม่:
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,24
- นิคม จารุมณี 2536. **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โอเดียนส
โตร์ , 58, 61
- นิฐริน ไล่พันธ์. 2544. **ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภู
จองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี**.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. **กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน**

- พัฒนาชุมชน.** ใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ), การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา. กรุงเทพฯ:ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล., 183
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)**พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2548 ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 60-69
- ปกรณ์ ปรียากร. 2537. การวางแผนกลยุทธ์ : **แนวคิดและทางทางเชิงประยุกต์.** กรุงเทพฯ : เสมาธรรม ,11.
- ปรีชา แดงโรจน์. 2544. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : ไฟว์แอนด์ โฟร์ พรินต์ติ้ง, 229.
- ปรีดา เจษฎารางกุล.2550. **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.** การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น,24-30
- ปรัชญา เวสารัชช์.2528. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์., 170
- ปองพล ธวัลหทัยกุล และคณะ 2550. **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้.**
- แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแขวงคำม่วน **บทสรุป การท่องเที่ยวแขวงคำม่วน,** 2558
- พีรพล ไชยพงศ์. 2539. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน:ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม สถาบันจิตพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์., 8**
- พัทธา สายหู. 2529. **กลไกของสังคม.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 246
- พุทธชาติ ละอองมณี 2544. **ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ ศศม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ ,46-63.
- เพ็ญศรี บิสนุม 2542. **สภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลของจังหวัดสตูล.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ , 40-41.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา**
- ปัจจุบัน** ใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ), การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา. กรุงเทพฯ:ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล., 16

- ภราเดช พยัฆวิเชียร 2525. การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. ม.ป.ท. มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด “เส้นทาง
อุตสาหกรรมไทย”.วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 11 (ธันวาคม 2536),17-18
- มณฑาวดี พูลเกิด. การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน.วิทยานิพนธ์
ป.ร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ,2552.
- ยุพดี เสตพรรณ 2543a. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิเศษฐ์การพิมพ์,288.
_____.2543b. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพฯ: พิเศษฐ์การพิมพ์ ,254.
- ยุพิน ระพีพันธุ์. 2544. **ความรู้ ทักษะและการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมรดกฟอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนถึงในเขต
เทศบาลเมืองพนัส อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชน มหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาชุมชน, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 21-22
- เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี. 2542. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการจัดการมรดกฟอย :** ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเกริก ,
15-16
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2559. **ศักยภาพ.** พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2547. **เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง หลักการพัฒนาการท่องเที่ยว
แบบยั่งยืน.** ค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2558 จาก[http://www.stou.ac.th/Tourism/
Achieve/April/Topic2.htm](http://www.stou.ac.th/Tourism/Achieve/April/Topic2.htm) ,15.
- วรรณภา วงษ์วานิช 2539. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ , 56.
- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์. 2540. **ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ
ครอบครัวและชุมชนพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์., 12**
- วินิจวีรียงกูร 2532. **การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.(พิมพ์ครั้งที่1).**ที่กรุงเทพมหานคร.
- วิภา ศรีระทุ 2551. **ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์.** สารนิพนธ์ วท.ม.
(การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,23.

- วิวัฒน์ชัย บุญยักดิ์ 2529. ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. **จูลสาร การท่องเที่ยว** 5,3 ก.ค 29. การท่องเที่ยว.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา ,9.
- วิวัฒน์ชัย บุญยักดิ์. 2531. **การท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์ ,42-43.
- วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ และคณะ. 2551. **รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชน ในงานยุติธรรมชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนคลองจรเข้ร้อย ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา**. กรุงเทพฯ:กระทรวงยุติธรรม ,45.
- ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ 2542. **ศึกษาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว จังหวัดจันทบุรี**
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2544. **นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 19-20.
- สิริรัตน์ นาคแป้น. 2559. **พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี** ,9.
- สุภาภรณ์ หาญทอง 2543. **ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง**”. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 43-44.
- สุธี ศรสวรรค์. 2538. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมุสลิม: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคม สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ,37-38
- สุรีย์พร ธรรมิกพงษ์ พวงผกา แก้วกรม และสุรางรัตน์ พันแสง 2553. **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างยั่งยืน**.
- องค์คณะพรรคแขวงคำม่วน. 2548. **เอกสารการประชุมขององค์คณะพรรคแขวงคำม่วน** , 91.
- อकिन รพีพัฒน์ 2547. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข ,30
- อรพรรณ ภมรสวรรณ์. 2544. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมในการจัดการนิคมสร้างตนเองเพื่อการพึ่งพาตนเอง: ศึกษานิคมสร้างตนเองภาคใต้ตามแผนถนนสภาพนิคม**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ ศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2544. **คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน 2**. ภาคการศึกษาที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 19

- อิสริย์ จันทร์เรือง.2553. **แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองบัวลำภู.**
 รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ,7.
- Adam, W. M 2006 **The Future of Sustainable: Re- thinking Environment and Development in the Twenty-first Century.** Retrieved September 5, 2016, from <http://www.iucn.org> , 8.
- Andrews, K. R. (1980). **The Concept of Corporate Strategy.** Revised Edition, Illinois:
 Richard D. Irwin, Inc. Andrews, K. R. 1980. **The Concept of Corporate Strategy.**
 Revised Edition, Illinois: Richard D. Irwin, Inc.
- Armstrong.M. 2006. **Management Processes and Functions,** (10th edition) , Kogan
 Page , London ISBN 0-7494-4631-5.
- Cohen, Jeffrey H. 2001. Textile, tourism and community development. **Annals of
 tourism research**,28(2), 378-398.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. 1977. **Rural Development Participation: Concepts and
 Measures for Project Design, Implementation and Evaluation.** New York: The
 Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell
 University.
- Coltman, Michael M. 1989. **Introduction to travel and tourism. An international
 approach.** Van Nostrand Reinhold ,3
- Erwin, W. (1976). **Participation Management: Concept Theory and Implementation.**
 Atlanta: Georgia State University.
- Holloway, J 1983. Christopher:**The Business of Tourism:** McDonalds & Evans, Plymouth,
 3
- Kasperson, R.E. & Breitba, M. 1974. **Participation Decentralization and Advocacy
 Planning Resource** No.25. Washington D.C. : Association of American
 Geographers.
- Longman. 1978. ความหมายของศักยภาพ. **Longman dictionary of business English.**
 Harlow, Essex : Longman ,98.
- McIntyre, George. 1993 **Sustainable tourism development: guide for local planners.**
 World Tourism Organization (WTO).

- Mill, Robert Christie. 1990 **Tourism the international business** Prentice_Hall International, Inc. ,359.
- Ministry of Information, Culture and Tourism, Lao PDR 2559. Lao-2016-Statistic **Report on Tourism, Ministry of Information, Culture and Tourism, Lao PDR.** Vientiane 2016. 6.
- Reeder, W.W. 1963. **Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families.**New.
- UNESCO. 2004 **The effects of Tourism on Culture and Environment in Asia and the Pacific: Tourism and Heritage Site Management in the World Heritage Town of Luang Prabang, Laos PDR.** ,24.
- United Nation. 1981. **Department of International Economic and Social affair.** Popular Participation as Strategy for Program Community Level Action and Development. New York: United Nation
- Weaver, D. B. และ Oppermann, M. 2000. **Tourism Management.** John Wiley & Sons Australia. ,335.
- wikipedia.org/wiki/ท่าแขก. 2559. เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน. ระบบออนไลน์.
- World Health Organization. 1981. **Community Involvement in Health for Primary.** Health Care. Geneva : WHO
- World Tourism Organization. 1993. **Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: A Guidebook.** World Tourism Organization.

ภาคผนวก ก แบบสอบถามประกอบวิทยานิพนธ์

แบบสอบถามประกอบวิทยานิพนธ์

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ของ Mr. Mexay Tornkham นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงใคร่ขอความกรุณาและความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ต่อความสำเร็จของงานวิจัยและนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ต่อไป

ข้อมูลที่ได้จากท่านจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการวิจัยชิ้นนี้และขอขอบคุณ
ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

คำชี้แจง

งานกำหนดรายละเอียดในการวัดในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในครั้งนี้ เป็นขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินการวิจัยประกอบวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว หัวข้อเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว (Potential Development for Natural Attraction Tourism In Thakek District, Khammoune Province, Lao PDR) โดยผู้วิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว

แบบสอบถามประกอบด้วย

แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ใน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว แต่ละรายละเอียดในการวัดของท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความ เชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อความ สำเร็จของ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึง ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในการอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้

Mr. Mexay Tornkham

(นาย มีชัย ท่อนคำ)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว

ผู้วิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

โปรดระบุเครื่องหมาย ลงในช่องว่าง โปรดประเมินความเหมาะสมของรายละเอียดในการวัดแต่ละด้าน พร้อมทั้งให้คะแนนน้ำหนักในแต่ละรายละเอียด นอกจากนี้ หากท่านพิจารณาเห็นว่า มีรายละเอียดในการวัด ที่มีความเกี่ยวข้องเพิ่มเติม ขอความกรุณาเติมในช่องว่างข้างล่างนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

โดยขอให้ท่านให้คะแนนดัชนี (rating score) และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละรายละเอียดในการวัด (weighting score) โดยเรียงลำดับรายละเอียดในการวัดที่มีศักยภาพความสำคัญที่สูงไปหาต่ำ รายละเอียดดังนี้

3	คะแนน	หมายถึงมีศักยภาพสูง
2	คะแนน	หมายถึงมีศักยภาพปานกลาง
1	คะแนน	หมายถึงมีศักยภาพต่ำ

ส่วนที่ 1 รายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

รายละเอียดในการประเมิน	ระดับศักยภาพ		
	1	2	3
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว			
1. ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้			
2. ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติและลักษณะภูมิประเทศ			
3. ลักษณะเด่นที่น่าสนใจของธรรมชาติที่เป็น ธรณีสัญลักษณ์ เช่น ถ้ำ หน้าผา เป็นต้น			
4. ลักษณะเด่นทางโบราณคดี/มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์			
5. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การพายเรือรอตถ้ำ			
6. มีระบบสื่อความหมายและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 รายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านการบริหารจัดการ

รายละเอียดในการประเมิน	ระดับศักยภาพ		
	1	2	3
1. จำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว			
2. มีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว			
3. มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ประจำ			
4. มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์			
5. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีอัธยาศัยดีและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้พอสมควร			
6. สื่อมีความน่าสนใจ และข้อมูลเป็นปัจจุบัน			
7. ภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาลาวและภาษาอังกฤษ			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 รายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก

รายละเอียดในการประเมิน	ระดับศักยภาพ		
	1	2	3
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. ความชัดเจนของป้าย ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว			
2. เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว			
3. การจัดการและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกโดยของแหล่งท่องเที่ยว			
4. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
5. ความปลอดภัยของเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
6. การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว			
7. การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว			
8. ความสะดวกของที่จอดรถ			
9. ความพอเพียงของห้องน้ำให้บริการแก่นักท่องเที่ยว			
10. มีที่พักหรือไม่ /ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสมหรือไม่			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 รายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านการรักษา
คุณภาพและสิ่งแวดล้อม

รายละเอียดในการประเมิน	ระดับศักยภาพ		
	1	2	3
ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม			
1. มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม			
2. มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่			
3. การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม			
4. อากาศในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวปราศจากฝุ่นและควัน			
5. ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว			
6. ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีอากาศดี			
7. ไม่มีเสียงดังอันสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว			
8. แหล่งน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด			
9. แม่น้ำที่ไหลผ่านแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 รายละเอียดในการวัดประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

รายละเอียดในการประเมิน	ระดับศักยภาพ		
	1	2	3
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น			
1. มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว			
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากร ธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว			
3. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว			
4. ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว			
5. ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยวการให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยวการให้บริการด้าน ที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น			
6. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว			
7. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยระหว่างเดิน ทางท่องเที่ยว			
8. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสีงแวดล้อม ระหว่างเดินทางท่องเที่ยว			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข ผลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบประเมิน

ตารางภาคผนวกที่ 2 ผลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบประเมิน

แบบประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิที่			รวม	ค่า IOC
	1	2	3		
ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว					
1. ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้/ความหลากหลายทางชีวภาพ	+1	+1	+1	3	1
2. ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติและลักษณะภูมิประเทศ	+1	+1	+1	3	1
3. ลักษณะเด่นที่น่าสนใจของธรรมชาติที่เป็น ธรณีสัณฐาน เช่น ถ้ำหน้าผา เป็นต้น	+1	0	+1	2	0.66
4. ลักษณะเด่นทางโบราณคดี/มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์	0	+1	+1	2	0.66
5. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การพายเรือลอดถ้ำ					
7. มีระบบสื่อความหมายและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	+1	+1	+1	3	1
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ					
1. จำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
2. มีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
3. มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ	+1	0	+1	2	0.66
4. มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์	+1	+1	+1	3	1
5. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีอัธยาศัยดีและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้พอสมควร	+1	+1	+1	3	1
6. สื่อมีความน่าสนใจ และข้อมูลเป็นปัจจุบัน	0	+1	+1	2	1
7. ภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาลาวและภาษาอังกฤษ	0	+1	+1	2	1

แบบประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิที่			รวม	ค่า IOC
	1	2	3		
ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. ความชัดเจนของป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
2. ความชัดเจนของป้ายบอกทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
3. การจัดการและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกโดยแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
4. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
5. ความปลอดภัยของเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
6. เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
7. การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	0	+1	+1	2	0.66
8. ความสะดวกของสถานที่จอดรถ	+1	+1	+1	3	1
9. ความพอเพียงของห้องน้ำให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
10. มีที่พักหรือไม่/ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสมหรือไม่	0	+1	+1	2	0.66
ปัจจัยด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม					
1. มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1
2. มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	+1	+1	+1	3	1
3. การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	+1	+1	+1	3	1
4. อากาศในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวปราศจากฝุ่นและควัน	+1	+1	+1	3	1
5. ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	0	+1	+1	2	0.66
6. ไม่มีเสียงดังอันสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	0	2	0.66
7. แหล่งน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด	+1	0	+1	2	0.66
8. แม่น้ำที่ไหลผ่านแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด	+1	+1	+1	2	1
รวม				0.90	

แบบประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิที่			รวม	ค่า IOC
	1	2	3		
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
1. มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
3. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่นซึ่งมี บทบาทต่อการจัดการ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
4. ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยว	+1	0	+1	2	0.66
5. ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการ ในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการ ด้าน ที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1
6. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	3	1
7. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมระหว่างเดินทาง ท่องเที่ยว	+1	0	+1	2	0.66
รวมค่า IOC ทั้งหมด				0.90	

หมายเหตุ

การแปลความหมายของค่า IOC (Index of Concordance)

เมื่อได้ค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าคำถามข้อนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา

เมื่อได้ค่า IOC น้อยกว่า 0.50 หรือมีค่าเป็นลบ แสดงว่าคำถามนั้นไม่มีความตรงเชิงเนื้อหา

ສະໝັກຖະແຫຼ່ງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຄຳມ່ວນ	
ລ.ດ.ສ. 232	ເລກທີ: 232
ວັນທີ: 21-4-2017	ວັນທີ: 21-4-2017

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ມະຫາວິທະຍາໄລ ສະຫວັນນະເຂດ

0860
ເລກທີ:/ມຂ.17
ວັນທີ: 8. MAR. 2017

ໜັງສືສະເໜີ

ຮຽນ : ທ່ານຫົວໜ້າພະແນກຖະແຫຼ່ງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວແຂວງຄຳມ່ວນ
ເລື່ອງ: ເພື່ອຂໍເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການທ່ອງທ່ຽວ ຂອງແຂວງຄຳມ່ວນ

- ອີງຕາມ: ຂໍ້ຕົກລົງຂອງລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍການອະນຸມັດໃຫ້ພະນັກງານ (ຄຸສອນ) ໄປຍົກລະດັບ ຊັ້ນປະລິນຍາໂທທີ່ ປະເທດໄທ ສະບັບເລກທີ 1951/ສສກ.ຈຕ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 22 ພຶດສະພາ ປີ 2015
- ອີງຕາມ: ຂໍ້ຕົກລົງຂອງທ່ານອະທິການບໍດີ ມະຫາວິທະຍາໄລ ສະຫວັນນະເຂດ ວ່າດ້ວຍການແຕ່ງຕັ້ງພະນັກງານສຶກສາຕໍ່ ຍົກລະດັບ ປະລິນຍາໂທ ພາຍໃຕ້ຫຼັກ TICA ຂອງລັດຖະບານໄທ ໃນສຶກສາສາປີ 2015 ສະບັບເລກທີ 545/ມຂ 15 ວັນທີ 21/04/2015

ກາດຝນວກ ຄ ຫນັງສືຂໍຂອບຄວາມອນຸເຄາະທີ່ເກີບຂໍ້ມູນ

ອະທິການບໍດີ ມະຫາວິທະຍາໄລສະຫວັນນະເຂດ ຖືເປັນກຽດສະເໜີມາຍັງທ່ານ ຫົວໜ້າພະແນກຖະແຫຼ່ງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຄຳມ່ວນ ເພື່ອອະນຸຍາດໃຫ້ ອາຈານ ມິໄຊ ທ່ອນຄຳ ເຊິ່ງເປັນພະນັກງານ ຫ້ອງການຈັດຕັ້ງແລະກວດກາ ແລະ ເປັນນັກສຶກສາປະລິນຍາໂທ ທີ່ມະຫາວິທະຍາໄລ ແມ່ໃຈ ຈັງຫວັດຊຽງໃໝ່ ປະເທດໄທ ມີຈຸດປະສົງ ຂໍຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບສະພາບລວມຂອງການທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຄຳມ່ວນ ເພື່ອປະກອບໃສ່ບົດວິທະຍານິພົນ ເຊິ່ງຈະລົງເກັບຂໍ້ມູນໃນລະຫວ່າງວັນທີ 31 ມີນາ ຫາ 31 ເມສາ 2017

ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຮຽນມາຍັງທ່ານເພື່ອພິຈາລະນາຕາມລະບຽບການດ້ວຍ

Handwritten signature and notes in Lao script.

ຮສ.ປອ.ບຸນປິງ ແກ້ວໂຮດີມ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	Mexay Tornkham
เกิดเมื่อ	14/05/1989
ประวัติการศึกษา	2000 Nabeung primary school, Xenbangfai district, Khammoune province, Lao PDR
	2003 Nanthakarmkang secondary school, Thakhek district, Khammoun province, Lao PDR
	2007 Nabo upper secondary school, Thakhek district, Khammoun province, Lao PDR
	2008-2012 Bechelor Degree of English teacher, Champasak University, Lao PDR
ประวัติการทำงาน	ค.ศ. 2012 - ปัจจุบัน Personnel Inspection office and also English teacher, Savannakhet University, Lao PDR
	Work experience 2013-2014 Training Agriculture at ICAT, Israel
	E-mail : mexay9999@gmail.com